

Jó Pajtás

2020. X. 1.

74. évf., 27. szám

Október 4. – az állatok világnapja

Varus, add vissza a légióimat!
A velocipédttől a motorkerékpárig
Miért álmodunk?

Az etetés a titok

Konsta Punkka finn természetfotóst teljesen lenyűgözik az erdők, illetve azoknak lakói. A 25 éves férfi mindig is imádott a természetben lenni és már régóta járja az erdőket, hogy megörökítse az ott élő állatokat. A kitartó és lelkes fotós sok időt szentel a különleges hangulatú fotói elkészítésének, melyekhez olykor egy kis trükköt is be kell vetnie, ugyanis a félénkebb állatokat finom falatokkal csalja közelebb, hogy minél szebb képeken tudja őket megörökíteni. Mindig türelmesen kivárja, amíg feltűnnek az erdő kis és nagy természetű lakói, akik sokszor egészen közel merészkednek a természetimádó férfihoz; legyen szó madarokról, mókusokról, rókákról vagy épp medvékről.

Az állatok világnapja

Firenzében, egy 1931-ben tartott környezetvédelmi konferencián merült fel először az állatok világnapjának (World Animal Day) gondolata. Október 4-e pedig azért lett a kiválasztott nap, mert ez Assisi Szent Ferenc halálának napja, egyúttal emléknapja is. Ez a nap tisztelgés az állatok védőszentje, Assisi Szent Ferenc előtt, aki már a 13. század elején azt hirdette, hogy mindent szeretnünk kell, ami körülvesz minket, legyen az élő vagy élettelen. Az állatok világnapjának alapelve, hogy az állatok boldogabbá teszik életünket, segítőtársként és barátként gazdagítják mindennapjainkat. Az ünnep célja, hogy erősítse az ember és állat közötti barátságot, valamint felhívja a figyelmet az együttélés fontosságára.

*Fladano
Miki*

Képzeljétek, szörnyen rosszul vagyok! Nem, nem a koronavírus kaptam el, hanem B-vitamin-hiányom van. Az egész akkor kezdődött, amikor még késő este is a csillagászati képeskönyveket olvastam az ágyban sötétedés után. Az elején érdekes volt, hogy sokáig ébren maradtam, mert faltam a betűket és a sorokat egymás után. Egy bizonyos

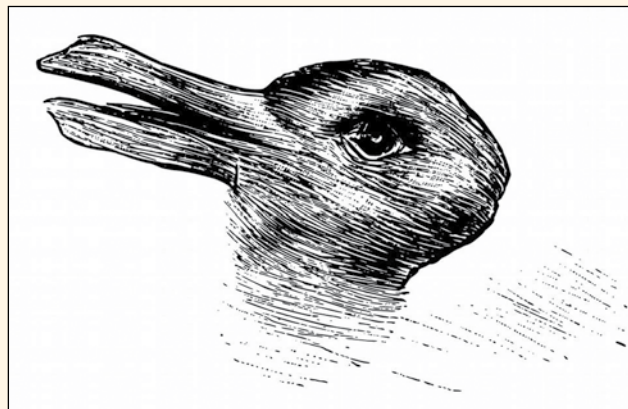

idő elteltével aztán arra lettem figyelmes, hogy már majdnem sulidő van, én meg még mindig nem alszom. El sem tudom mondani, milyen fajta fáradtságot éreztem. Mindez napokig így ment, és volt olyan, hogy egy percet sem aludtam egész éjszaka, pedig a tévé sem szólt, és a könyvet is letettem. Forgolódtam. Jobbra, balra, háton feküdtem, a hasamra fordultam, de sehogy sem jött álom a szememre. Egyre idegesítőbb lett az egész, így hosszas

panaszkodásaim után végül elmentünk az orvoshoz. A járvány miatt ez is egy külön procedúra volt, de amikor végre a doktornő irodájában találtam magamat, szépen lassan, szóról szóra elmeséltem neki a bánatomat. Meglepetésemre, gyorsan tudta a választ a problémára. Állítólag a B6 nevű vitaminból elég kevés van a szervezetemben, ezért egyszerűen nem tudok elalmodni. Most úgynevezett komplex B-vitamin-készítményt kell szednem, de az étrendemen is változtatnom kell. Több barna rizst, halat és vörös húst kell fogyasztanom, természetesen egy csomó zöldséggel és gyümölccsel. Remélem, igaza lesz az orvostudományának, mert egyelőre nem igazán érzem a vitaminok jótékony hatását...

EZTFILÓZDKI!

Nyúlkacsa

Mit látsz a képen?

Nyulat?

Kacsát?

Mindkettőt?

A fenti kép nagyon híres filozófusberkekben, több ismert filozófus foglalkozott vele. A kép érdekességét az adja, hogy egy fontos illúzióra mutat rá, amit nézőpont váltásnak nevezhetünk. A képet nézegetve a legtöbben könnyen tudunk váltogatni két nézőpont között: „Most egy kacsát látok, most meg egy nyulat.” Lehetetlenség a kettőt egyszerre látni, csakis egyet egyszerre.

Ez nagyon érdekes jelenség, hiszen a képen semmi nem változik, csupán az módosul, hogy mi hogyan tekintünk a képre, más-más részét emeljük ki, amikor az egyik és amikor a másik állatot látjuk kirajzolódni. Az a pillanat, amikor váltasz a két nézőpont között – akkor tudatosul benned, hogy milyen perspektívából nézted addig a képet.

Mit tanít nekünk a nyúl és a kacsá illúziója?

Felhívja a figyelmünket arra, hogy folyamatosan bizonyos szempontból látunk dolgokat. Hogy miként látjuk őket, függ a személyes háttérünktől, tapasztalatainktól is. Más emberektől, új nézőpontokból viszont sokat meríthetünk.

Tóth Tamara

Nyelvi laboratórium: koronavírus magyarórán

Vélhetően nem azonnal a nyelvtankönyvhöz vagy a költészethez rohanunk, ha a koronavírusról hallunk. Pedig a koronavírus ezek anyagában, szövetében, vagyis a nyelvben is nyomokat hagy. Remek alkalom ez az időszak arra, hogy a nyelv egy fontos elemének, a szókincsnek a változását figyeljük meg, hiszen mindez nagyon gyorsan és az orrunk előtt zajlik hétről hétre.

Naponta akár százszor is hallod ezt a rettegett összetett főnevet: koronavírus. De vajon gondolkodtál már rajta, hogy miért éppen koronavírus ennek a mikroszkopikus gonosztevőnek a neve?

A koronavírusok a koronára emlékeztető felszíni kitüremkedésekről kapták nevüket.

Ezek a kitüremkedések egyaránt felidézheti bennünk a királyi ékszerek és a nap izzó koronájának képét. Az afféle szóalkotásban nincs semmi különös. Ilyen hasonlóság alapján születette meg a hegygerinc metafora is. De metaforát használunk akkor is, amikor a hírek a COVID-19 elleni harcról beszélnek. Itt tehát a járvány elleni védekezés háborúval azonosítható. Ezek alapján, mit gondolsz, ha a járványnak első és második hulláma is van, akkor a járvány egy tenger lehet (legalábbis a metaforák szintjén)?

De lássuk, milyen új szavakkal gyarapodott a nyelvünk! A covidinka (angolul covidiot), az a személy, aki nem veszi komolyan, elbagatellizálja a kialakult helyzetet. És vajon

hány méteres a társadalmi/szociális távolság, amelyet oly fontos tartani? Utóbbiról legjobb megkérdezni a pandémiák (járványok) szakértőjét, a virológust, aki bizonyára arcpajzs viselését is javasolni fogja. Most rajtad a sor, te is gyűjthetsz hasonló szavakat. Ráadásul ehhez még ki sem kell mozdulnod otthonról vagy az iskolából.

Jó gyűjtögetést, vigyázatok magatokra és egymásra.

Herédi Károly

Nem is gondoljuk, milyen nagy felelősség állatot tartani. Csak akkor vegyünk magunkhoz házi kedvencet, ha pontosan átgondoljuk az ezzel kapcsolatos felelősséget. Csak olyan állatot válasszunk magunk mellé, amelynek meg tudjuk teremteni a megfelelő életfeltételeket. Exupéry Rókájának szavaival: „Felelősek vagyunk azért, akit megszelídítettünk.”

„Táplálékod az orvosságod” – mondta Hippokratész, az ókor leghíresebb orvosa. Valóban így van: egyetlen gyógyszer sem képes oly sok betegséget megelőzni, mint a helyes összetételű táplálék. Gondoljunk csak arra, milyen rosszul érezzük magunkat, ha éhesek vagy szomjasok vagyunk, és nem jutunk ételhez, italhoz. Tartsuk be a kedvenceinknél is a táplálási szabályokat és követelményeket: mindig azonos időben, a fajtájuknak megfelelő eledelt adjunk nekik, mert a szomjúságtól, éhségtől az állat ugyanúgy szenved, mint mi.

Hogy a bácsföldvári Svetozar Marković Általános Iskola diákjainak melyek a legkedvesebb állataik? Elmeséli a hetedikes **Szabó Norbert, Toldi Konrád, Bálint Hunor, Szulomár Roland és Koszorús Flórián**, akik **Szögi Henrietta** magyartanárnő tanítványai.

Nem mindenkinek lehet kisborjú a kedvenc állata, mint Rolandnak.

– Sokállatunk van – meséli elsőként Roli –, tehenek, disznók, baromfi, kutya, macska, de nekem a legkedvesebb mégis a kis Boci. Ott voltam a nyáron a születésekor, s nagyon örülök neki, mert az enyém. Én adtam neki a Boci nevet is. Segítek az etetésénél, itatásánál. Nagyon szeretem, sokat nőtt már. Szereti, ha simogatom. A kutyánk, a Kicsi is nagyon aranyos puli. Ha meglátja a patkányt, utánaered. Egyszer észrevette, hogy a földben mozog a patkány és utánaeredt. Addig ásott a földben, míg el nem tűnt. Nem tudtuk, hogy hol van, csak mikor a hangját hallottuk, apukám kiásta, mert már egészen a földben volt.

Flóriánnak egy pár kecskepapagája van. De, hogy tud-e beszélni? Elmeséli:

– Egy éve kaptam Bobi nevű papagájomat – mondja Flórián – a szobámban tartom. Megtörtént, hogy kiszabadult a kalitkából, ilyenkor mindenfelé szálldosott. Én gondozom, etetem, mindennap tiszta vizet adok neki, tisztítom a helyüket, mert van párja is. Még nem tud beszélni, csak füttyülni. A párja is kecskepapagáj.

Norbertnek öt galambja van.

– Három hónapja, hogy kaptam a pávagalambjaimat – folytatja Norbi – szép fehérrek, meg a magasszálló fajtát is kedvelem. Én

Kedvenc állatom: Boci, Bobi, Dzsenifer

viselem gondjukat. Szeretik a napraforgót, a kölest, a kukoricát, az árpát.

Hunornak a kedves, barátságos labradorkeverék kutyája van, Dzsenifernek hívják.

– Két éve kaptam a kutyámat – jelenti ki Hunor – nagyon aranyos, mindig elkísér a kapuig, mikor megyek az iskolába, odabújik hozzám, hogy simogassam. Amikor jövök haza, már a kapunál ácsorog. Mindig alig várom, hogy hazaérjek, hogy vele lehessenek. Én szoktam etetni, meg ügyelek, hogy legyen tiszta vize... Mindennap játszom vele. Kedvenc játéka a gumicsirke. Mindennap sétáltatom. Jó házörző.

Konrádnak nyulai vannak, hogy nincs mindegyiknek neve, az csak természetes, hiszen 17 nevet kicsit nehéz lenne megjegyezni.

– Apukám szeretettette meg velem a nyulakat. Elég sok munka van körülöttük: etetés, itatás, az aljuk kitisztítása. Hogy mit szeretnek? Mint a rajzfilmen láthatjuk, a sárgarépat, de nem vetik meg szénát, sok mindent: krumplihéjat, korpát, tápot... Nem adjuk el, mikor megnőnek, hanem levágjuk őket – fejezi be beszélgetésünket Konrád.

Koncz Erzsébet

Fotó: Szögi Henrietta

Meseillusztráció

A blacei Raka Drainac Népkönyvtár negyedik alkalommal hirdett meseillusztrációs pályázatot. A szabadkai EmArt Műhely növendékei sikeresen szerepeltek ezen a megmérettetésen is. Vörös Viktor 3. helyezett lett, Jovana Marković pedig dicséretben részesült.

Vörös Viktor

Jovana Marković

Viktor alkotása

Jusztika igazsága

Andrea és én (avagy barátság 2.)

Szóval gondolhatjátok, hogy a barátságunknak Andreával egyáltalán nem tett jót ez a baleset. Pár nappal a Pannával való találkozásom után láttam újra először Andreát. Hétfő volt. Begipszelt kézzel érkezett a suliba. A lányok mindjárt körülfogták, és én is odamentem hozzá. Megkérdeztem, hogy van, köszöntem neki, de elég furcsán viselkedett. Nem tudtam, mi baj lehet, elvégre csak baleset volt az egész. Kezdttem magam egyre rosszabbul érezni. Próbáltam ugyanúgy viselkedni, mint ahogy szoktam, de Andrea szinte alig törődött velem. Inkább Kittivel foglalkozott, aki felajánlotta, hogy viszi a táskáját. (Kitti mindig olyan gondoskodó. Még Andrea keze gipszben volt, a ő vigyázott rá. „Andrea! Nehogy leszaladj nekem a lépcsőn! Szép lassan...”) Hamarosan bementünk az első órára. Aznap szerbrel kezdtünk. A tanárnő persze megkérdezte Andreától, hogy mi történt vele:

- Jao! Šta si uradila?!
- A sarkamba léptek...
- Dehát ki? – kérdezte most már magyarul a tanárnő.

Görcsbe rándult a gyomrom. Mielőtt Andrea válaszolhatott volna gyorsan megszólaltam:

- Öhm... Én léptem a sarkába tanárnő. Véletlenül... Futottunk a folyosón és...
- Mit csináltak? Futottatok???
- Nem... Öhm... Szóval mentünk a folyosón tanárnő, és Andrea hirtelen megállt előttem. És, így...

Ez természetesen nem volt teljesen igaz. Valahogy azonban (nem is tudom miért) úgy éreztem mentegetőzőnöm kell. Ha Andrea mondta volna el a tanárnőnek mi történt... Szóval bevalom: Nem akartam, hogy bárki megutáljon ezért, vagy rossz véleményel legyen rólam. Véletlen volt! Baleset! De úgy tűnik senki nem volt képes megérteni ezt. Például hiába mondtam Maminak, hogy sajnálom, én tényleg véletlenül csináltam, nem is tudom, hogyan történt... Ő mégis mindig ezt hozta fel, valahányszor nem figyeltem eléggé vagy elrontottam valamit. Ez pedig nagyon elszomorított. Rádásul szerbóra után mintha Andrea még jobban elhidegült volna tőlem. És hiába kérdeztem akkor, valamint az utána a következő napokban is, hogy „ugye nem haragszol rám, vagy igen?” nem kaptam egyértelmű választ. Volt, hogy egyszerűen csak hallgatott, vagy eleresztette a dolgot a füle mellett. Egyre jobban kétségbeestem, majd egy idő után (mikor anya segítségével sem tudtam megoldást találni a problémára) feladtam a próbálkozásokat. Ezután pedig Andrea és én egyre jobban eltávolodtunk egymástól... Fél évig szinte egy szó sem esett közöttünk. A közös barátaink maradtak ugyanazok (akik mellesleg észre sem vették a változást), és az életünk folyt tovább. Egy idő után már keztem komolyan beletörődni, hogy a barátságunknak végleg annyi. Míg egy szép tavaszi napon... Éppen hazafelé ballagtam Bettivel és Andreával az iskolából. Ők beszélgettek valamiről, nekem pedig teljesen máshol járt az eszem. (Andreának akkor már egy ideje levették a gipszet a kezéről.) Egyszer csak valamelyikük hozzám szólt. Először azt hittem Betti, de nem... Képzeltétek Andrea volt! Válaszoltam neki, majd elkezdtünk úgy beszélgetni, mint régen... És akkor, ugye már minden rendben volt. Ismerős? Képzeltétek, tegnapelőtt is vele jöttem haza az iskolából, és nem fogjátok kitalálni kivel találkoztunk...

NYÁRI ÉLMÉNYEK

Házépítés és hackerüldözés

A szabadkai Logischoolban szinte egész nyáron tartottak táborokat. Látogatásunkkor a Minecraft Classic és Programozó „hacker” tábor zajlott, amelyekben 7-8 éves gyermekek vettek részt. Ezenkívül volt még Minecraft Design és Video production (videóvágás) tábor is.

A Minecraft tábor résztvevői

A Minecraft Classic táborban a gyerekek logikai feladatokat kaptak, például házat kellett építeniük és berendezniük. A feladatuk nem csak ennyiből állt, hiszen meg kellett oldaniuk a ház víz- és áramellátását is. A Hackertábor résztvevőinek meg kellett akadályozniuk, hogy a gonosz hackerscsapat letörölje a YouTube-on található összes videót. Ezenkívül a táborokban volt még gamerbajnokság, bowlingozás, múzeumlátogatás és Star Wars-os kihívás is. Először a Minecraft Classic tábor résztvevőit kérdeztük. **Máté** Budapestről érkezett a táborba. Édesanyja ajánlására választotta ezt a programot. Örül neki, hogy a táborban megtanulta, hogyan kell a Minecraftben építeni, rendszereket alakítani. Mászor is szívesen eljön, mert nagyon élvezte a programokat.

Filip azért jött a táborba, mert szereti a Minecraftot és szeretne új dolgokat tanulni. Úgy gondolja, hogy ez sikerült is neki. A délelőtti oktatáson kívüli délutáni programok is tetszettek neki. Érdeklí a programozás világa, ezért ha felnő, ilyesmivel szeretne foglalkozni. **Mihajlo** a barátjától szerzett tudomást a táborról. Sok jó dolgot tanult ezekben a napokban. Szeret építeni és tervezni, ezért is tetszik neki a foglalkozás. Ő is programozóként képzei el a jövőjét, és mászor is szívesen eljönne a táborba.

Dario, Leon és Matija

Dario, Leon és Matija a hackertábor csapatát erősíti. Tetszett nekik a bowlingozás és a múzeumlátogatás. Dario azért jelentkezett, mert érdekesnek találta a programot. Elmondta, hogy a táborban meg fogják menteni a világot a hackerektől, akik feltörték a YouTube-ot. Leon azért jött el, mert szerinte ez egy jó program a nyári szünidőre. Láttá, hogy nyolcéves gyerekek is jöhetnek a táborba, és úgy gondolta, hogy biztos jól fogja érezni magát. Matija is azért választotta ezt a tábor, mert tetszett neki a program. A fiúkat is érdekli a programozás, ezért örömmel jönne a jövő nyáron is.

Szöveg és fotó: Szalma Brigitta

Kisoroszi táborocska

Egy háromnapos táborban vett részt a magyarcsernyei Petőfi Sándor iskola három harmadikos tanulója. Beszámolót tartottak a többieknek, hogy kinek mi tetszett a legjobban.

Csányi Alex elmondta, neki legjobban az agyagozás tetszett, mert a gyurmázáshoz hasonlított. Kulcstartót, sok szívet gyúrt, egy hőembert is készített, a kezének pálcikát rakott, de ki kellett vennie, mert elégett volna a kemencében. Mézeskalácsot is formázott, kidíszítette, Jutka néni pedig kisütötte. A kincsvadászat is nagyon érdekes volt a számára, amit a kisoroszi tájházhoz tartozó erdős részben tartottak meg. A kincset (édességeket) egyik fán találták meg, de az oda vezető út nem volt egy-

szerű. A foglalkozások közötti szünetekben ugróiskoláztak, célba dobtak. Minden nap tartottak versenyt, hogy kiderüljön, ki a legügyesebb.

Lőrík Emma elmesélte, egyik nap Kónya Kovács Ottília néni mesét mondott, ezt a mesét még sohasem hallotta. Nagyon tetszett neki. A foglalkozások közül legjobb volt a mézeskalácskészítés. Macskát, pillangót és virágokat szaggatott, amiket ki is díszített. Miután kisült, ehettek belőle, sőt haza is lehetett vinni.

Hegyközi Ádámtól megtudtuk, hogy a mézeskalácssütést és az agyagozást is Kormányos Erzsike néni tanította. Megmutatta, hogyan kell bánni az agyaggal, s később is segített mindenkinek. Ádám házat, kulcstartót, orrszárvét készített, amit később ki is égettek. A kész termékeket hazavihették a gyerekek.

Nyári Angéla

Szeptember 12.

World Walking Day – A gyaloglás világnapja

A gyaloglás egészségmegtartó hatásaira hívja fel a figyelmet a gyaloglás világnapja. A gyaloglás az a mozgásforma, amelyet korra, nemre, edzettségi szintre való tekintet nélkül bárki űzhet, ráadásul társakkal, barátokkal közösen remek időtöltés is. Az óbecsei Petőfi Sándor iskola tanulói szomba-

ton, szeptember 12-én délelőtt gyalogoltak, és remekül töltötték idejüket a hegymászószak-
kör tagjaival, osztályfőnökeikkel, tanáraikkal. A központban volt a találka, és onnan indultak a Tisza-partra.

K. E.

Fotó: Koncz Antónió

Hitek és tévhitek a koronavírusról

Az óbecsei Than Emlékházban a koronavírusról Hitek és tévhitek címmel az óbecsei **dr. Koncz Gyula**, az Óbecsei Egészség ház általános szakorvosa tartott előadást.

A jelenlevők előadást hallhattak a első légúti vírusos betegségekről, az influ-

enzáról, a koronavírusról, valamint arról, miként keletkezett maga a vírus, hogyan betegíti meg az embereket, milyen módon védekezünk ellene. Mindezek mellett az óvintézkedésekről is szó esett: kerülni kell a tömeges rendezvényeket, ügyelni kell a higiénára, vagyis a kézmosásra, fertőtlenítésre.

Az előadás minden korosztályhoz szólt, elosztva a különféle tévhiteket a koronavírussal kapcsolatban.

Lássuk, mit üzen a szakember a Jó Pajtás olvasóinak!

– Fontos, hogy vigyázzunk magukra és másokra. Elengedhetetlen a higiénia betartása: az alapos kézmosás, fertőtlenítés. Fontos a maszk viselése, hogy megvédjünk másokat, szüleinket, nagyszüleinket... ha esetleg tünetmentes hordozók vagyunk. Az osztályban a padban ülve levehetik a gyerekek a maszkot. Kerüljék a tömeges rendezvényeket!

K. E.

Fotó: Koncz Antónió

Írjatok, jelentkezzetek!

Oldalaink nyitva állnak előttetek. Mindegyikhez hozzászólhattok, minden rovathoz kérdéssel, kérés-
sel, javaslattal fordulhattok:

- Adjatok tanácsot Jusztikának;
- Küldjétek sok-sok rajzot, fogalmazást, verset, valamint rajzokat a Rügyfakadásba;
- Írjátok meg, mi érdekel legjobban benneteket a történelemmel, földrajzzal kapcsolatban;
- Küldjétek el az iskolátokban, közvetlen környezetetekben történő eseményekről szóló híreket, tudósításokat;
- Bizalmas kérdéseitek, gondjaitok megoldásához kérjétek tanácsot Bori Mária pszichológustól;
- Próbáljátok megfejtetni a rejtvényeket, fejtörőket;
- Kutassatok és válaszoljatok nyereményjátékunkban feltett kérdésre;

Tegyük közösen olyanná a Jó Pajtást, hogy nektek is, és nekünk is tetszen. Várjuk jelentkezéteket! Címünk a régi: Jó Pajtás szerkesztősége, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Az e-mail-címünk pedig a következő: jopajtas.szerk@magyarszo.rs.

FELHÍVÁS JELENTKEZÉSRE

XXXV. Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedő

A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének népzenei szakosztálya és az Újvidéki Rádió harmincötödik alkalommal hirdeti meg az általános iskolások népzenei vetélkedőjét, ezúttal rendhagyó módon, részben visszatérve a kezdetekhez. A jelentkezők különböző kategóriákban és korcsoportokban versenyezhetnek. Háromperces összeállítást rögzítsenek hangrögzítővel. Ezt a hanganyagot és a fülépítést a felvétel alkalmával készített fotót küldjék el e-mailben a következő címre: szoljsip35@gmail.com

A felvételek beérkezését követően a bírálóbizottság meghozza döntését, és a legjobbak egy gálaműsor keretében vagy csupán stúdiófelvételek készítésén mutatkoznak be. Az ekkor készített hangfelvétel azután hozzáférhetővé válik bárki számára, és az Újvidéki Rádió különböző műsoraiban be is mutatja az előadókat is. Több mint három évtizeddel ezelőtt is így indult a vetélkedő, így ez most egy új kezdet, csak akkor magnókazettákon küldték be a felvételeket a versenyzők.

Jelentkezési határidő, illetve a felvételek beküldésének határideje: **2020. október 20.**

A benevezéseket a következő e-mail-címre várjuk: szoljsip35@gmail.com Tárgy: 35. Szólj, síp, szólj! és a település neve – A levélben, kérjük, írják meg a következőket: név, lakcím, telefon, település irányítószámmal, iskola vagy művelődési egyesület neve, osztály, a felkészítő neve, az összeállítás címe, táji meghatározása és időtartama, énekes vagy hangszeres kategória, hangszerek, csoportok esetén a tagok száma. A jelentkezési lap a VMPE honlapjáról is letölthető. A levélhez ne feledjék el csatolni a hangfelvételt, hangfile-t és egy fényképet.

Bővebb tájékoztatás a 064/81-95-216-os mobiltelefonon kapható, Szabó Gabriellánál.

Szavalásra fel a Jó Pajtással!

A 10. Szűcs Imre Gyermekvers- és Prózamondó Verseny meghirdetése

Szűcs Imre Gyermekvers- és Prózamondó Versenyünket minden évben Udvarnokon (Banatski dvor) tartottuk november második szombatján, ugyanis ebben a bánáti falucskában született versenyünk névadója, szerkesztőségünk néhai oszlopos tagja. **Az idei vetélkedő azonban a jelenlegi helyzet miatt rendhagyó módon alakul. A jelentkezőktől maximum 5 perces videókat várunk.**

Jelentkezési határidő, illetve a felvételek beküldésének határideje: **2020. október 30.**

A feltételek a következők:

* Legfeljebb 5 perces videófelvétel a tanulók adataival (név, kor, osztály, iskola, település, felkészítő pedagógus, telefon, valamint a kiválasztott mű szerzője és címe)

* A felvételt az alábbi módok egyikén lehet elküldeni a vers.proza.jopajtas@gmail.com e-mail-címre:

– feltöltés Google Drive-ra, majd megosztás a fenti e-mail-címmel;
– elküldés az ingyenes WeTransfer oldal segítségével

* A megmérettetésre A VAJDASÁGI MAGYAR KÖLTÉSZET és PRÓZA EGÉSZÉBŐL lehet művet választani. A népmese kivételével minden olyan prózai mű számításba jöhet, melynek ismert a szerzője és vajdasági.

* Akárcsak taval, ezúttal is egy-egy korosztályban iskolánként legtöbb egy tanuló indulhat. A tanintézmények mellett művelődési egyesületek is benevezhetik a tanulókat.

* A versenyen természetesen részt vehet minden vajdasági általános iskolás tanuló.

* Négy kategóriát hirdetünk:

1. korcsoport: 1–2. osztályosok
2. korcsoport: 3–4. osztályosok
3. korcsoport: 5–6. osztályosok
4. korcsoport: 7–8. osztályosok.

* Felkészüléshez ajánljuk a Bordás Győző válogatásában 2013-ban közreadott **Ezüsttulipán** című kötetet, mely a vajdasági magyar lírából válogatott, és a Szép Magyar Könyv címet elnyerő kiadványunkat, a **Tigrisleleket**, mely vajdasági szerzők prózájából ad válogatást.

* A győzteseket ezúttal is megjutalmazzuk.

Reméljük, hogy idén is vállalkozók a kihívást és örömmel válogattak a vajdasági magyar irodalom alkotásaiból, hisz ez a verseny jó alkalom arra, hogy vidékünk szülőiteinek munkái se merüljenek feledésbe. Bízunk abban, hogy ismét szép számban jelentkeztek sok település számos iskolájából. Kérjük a tanárokat, hogy idén is vállalkozók fel a versenyt! Mindennemű kérdéssel hozzánk fordulhatnak a 021/457-100-as telefonszámon, vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címen.

Várjuk jelentkezéseket!

Pályázat

Az Ürményházi Ifjúsági Klub és a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete pályázatot hirdet a XI. evangelizációs szavalóversenyen való részvételre, amelyet 2020. november 14-én tartunk Ürményházán, a Szent Anna-templomban.

A résztvevők a következő csoportokban pályázhatnak:

- alsó tagozatos korcsoport I–IV. osztály
- felső tagozatos korcsoport V–VIII. osztály

- középiskolások korcsoportja
- anyanyelvpolók csoportja.

Az evangelizációs szavalóverseny önkormányzati jellegű, amelyre iskolák, művelődési egyesületek, gyülekezetek, cserkészcsapatok, hittan csoportok jelentkezését várjuk – korcsoportonként egy-egy szavalóval.

A szavalóversenyre magyar költők vallásos, hithez kötődő, 3–4 percnél nem hosszabb verseivel várjuk a pályázókat.

A benevezéseket a képviselt szervezet, a felkészítő és a fellépő nevével és korcsoportjának, valamint a vers szerzőjének és címének megjelölésével 2020. november 4-éig várjuk a következő címre:

Ürményházi Ifjúsági Klub
26363 Ürményháza
Dózsa György utca 94.

Drótposta: violalujza54@gmail.com és
violam29@freemail.hu

Ősz

*Itt vannak az ős didergő hónapjai,
a diákok ellenőrzővel teli hétköznapijai.
Elszállt már a fecske,
az ólban üres a fészke.
Hideg eső és dér,
a szüret mindjárt véget ér.*

*A szellő nem sokára beáll szélnek,
dideregnek a lombok, félnek.
A forró idő elszalad,
a cinege itt marad.
Sajnos vége lett a nyárnak,
de a színes levelek mindenkit várnak.*

Januskó Kitti, 6. osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér

A kutyám

Az én kutyám egy különleges eb, de hogy megértsétek ezt a ténnyt, elmondom, miért is olyan egyedi.

Amikor hároméves voltam, szüleim egy tavaszi napon egy kormfekete kiskutyával tértek haza. A kutyus a Boni nevet kapta. Ő a labrador-retriever családja tartozik. Jellemző rá, hogy nagyon szereti a vizet. Hiszen ez nem is furcsa dolog, mert New Fundlandról származik, ahol (elődei) a jeges vizekben a halászok segítője volt. Ő az egyetlen kutyafaj, amelynek az ujjai között hártványok találhatók, melyeknek nagy szerepük van az úszásban. Arról, hogy szereti a vizet és a lubickolást, jómagam is bebizonyosodtam. Amikor kicsi voltam, egy kiskádat töltöttem meg nyáron az otthoniak, amiben én lubickoltam, de hamarosan már ketten nyomorogtunk a kádban – mert Boni nem

Maráci Lara, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

bírta ki, hogy ne férközzön oda mellém. Boni nagyon hűséges kutya, ragaszkodik a családjához. Nem bánta ő soha sem, ha a fülét vagy a farkát ráncigáltam – eltűrt mindent, később pedig még a tiszteresét is a kishúgomtól. Nőstény, de soha nem voltak kiskutyái – mintha miniket fogadott volna be mint saját gyerekeit. Meg kell jegyezzem, hogy testalkata nagyobb, mint kellene, mert igen szereti a hasát. Gyakran előfordul még a máj napig is, hogy egy falat nekem, egy a Boninak. Lényegtelen volt, hogy az keksz, lángos vagy csoki, szeretettel fogadott el minden falatot. Nem túloznék, ha azt állítanám, hogy körülbelül 40 kilót nyom. Játékos szellemű. Készen áll minden időben visszahozni az eldobott labdát vagy egy darab fát. Imádja, ha masszírozzák, vakargatják a füle tövét, olyankor meglepődök, hogy milyen foka hangokat is tud produkálni az élvezettől. Nincs olyan nap, hogy ne várna haza az iskolából. Nem számít, hogy esik, fúj vagy süt a nap, amikor kizárom a kaput, ott ül a ház sarkánál, és amint belépek az udvarba, farkát csóválva, mosolyogva felém szalad. Ilyenkor jó összeborzoló a bundáját és csókot nyomok a buksi fejére.

Az idén tölti a tizedik életévét. Megöregedett már, ősz szőrszálak borítják a szája és orra környékét. Kiskorom óta Boni számomra egy legenda, és az is fog maradni életem végéig.

Bálint Alex, 7. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

Melyik úton induljak?

Középiskolába Zentára szeretnék járni, a Bólyai Tehetséggondozó Gimnáziumba, mert ott találtam megfelelő szakot. Az ottani kollégiumban szeretnék lakni.

Sok jó dolgot hallottam arról az iskoláról, de főleg azért szeretnék oda menni, mert mindig is kollégiumban szerettem volna tanulni, és azt sem bánom, hogy Zentán van. Főleg azért szeretnék informatikai szakra iratkozni, mert azt hallottam, hogy az iskola elvégzése után könnyen munkához lehet jutni, és a fizetés is elég jó.

Az egyik legjobb barátom is oda jár, és talán kettő másik barátom is oda fog iratkozni nyolcadik után. Először az Ivan Sarić Műszaki Iskolába szerettem volna menni közlekedési szakra az ingyen jogosítvány miatt, de később meggondoltam magam, mert nem láttam magamnak nagy jövőt a négy év után. Még nem tudok mindent a középiskolákról vagy a szakokról, tehát ez a döntés még nem teljesen végleges, de valószínű, hogy Zentára fogok középiskolába járni.

Jó jövőt terveztem el magamnak, és a Bólyai Tehetséggondozó Gimnázium szerintem segíteni fog abban, hogy elinduljak ezen az úton.

Nagy Bálint, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Ahmetagić Hana, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

A velocipédttől a motorkerékpárig

Az első használható kerékpárt **Karl Drais** erdőmester készítette az 1800-as évek elején. Drais kerékpárja fából készült, és a feltaláló lábával taszigálta a különös járművet előre. 1818-ban szabadalmaztatta találmányát.

1850-ben **Moritz Fischer** műszerész az első keréken pedállal meghajtható járműre kért és kapott szabadalmat. 1855-ben jelent meg az elől óriási kerekű velocipéd, rajta a sportsapkás rövidnadrágos sportemberrel. 1862-ben a kerékpár alacsonyabb lett, faküllök helyett drótküllőket szereltek kerekébe. 1869 óta lánckerékkel hajtják a kerékpárt (Trefz, stuttgarti tornatanár találmánya).

Később penumatik került kerekperemre, a kerékagyakra és más előforduló alkatrészekbe golyócsapágyat szereltek, s a váz acélcsőből formálódott, és feltalálták a kontraféket. Ezt a jár-

Egy Velociraptor velocipédet hajt

művet biztonsági kerékpárnak nevezték, mert a fel-leszállás már nem volt olyan veszedelem, mint a magas velocipéden.

Gőzbicikli

Lábhajtás helyett gépi üzemre is korán gondoltak. A sok névtelen és magát feltalálónak nevező újító közül emeljük ki **Sylvester H. Hopert**, aki 1869-ben gőzbiciklit készített.

A gőzbicikli két nagy kerék között elhelyezett függőleges kazánjában fejlesztették a gőzt, jobbról-balról két remekbe készült kis gőzgép forgatta a hátsó kereket. A vezető elől ült, mi alatt háta mögött a felfelé nyúló kéményből bodor füstfellegek emelkedtek. A gőzgéphengerek – akár a hajókon – lengőmozgást végeztek, a tápvíz tartályon ült a vezető. Az érdekes géppel a feltaláló bekalandozta Amerika útjait, de senki sem utánozta, gépét nem akarták megvásárolni, és hamarosan el is felejtették.

Az első kanyar

A nevezetes kerékpárt a Daimler-villa kertjében 1885. november 10-én próbálták ki. Előbb Daimler, majd fia, Paul kikaknyarodott a kapun, és nekivágott az utcának. Az esemény miatt nagy csődület támadt, amerre elhaladt, a lovak megbokrosodtak a félelmetesen dörgő jármű közeledtére. A nevezetes eseményről másnap az újságok nagybetűs cikkeket hoztak.

Tudtad-e?

Gottlieb Daimler, amikor könnyű motorját kerékpárba akarta építeni, úgy képzelte, hogy a motorkerékpár alkalmas lesz a figyelem felkeltésére, és ha az érdeklődés tartósan bizonyul, majd megjelenik a motoros kocsival. Az akkori kerékpárok vékony csőből, szögvasból és drótból összeállított váza gyengének látszott a motor hordására, ezért erős tölgyfából készítették vázat, s minthogy sem Daimler, sem Maybach nem tudott kerékpározni, feldőlés ellen oldalt két kis támasztókeretet szereltek rá, akár mai kisgyerekek biciklijére. A motorkerékpárt 1885. augusztus 29-én szabadalmaztatták.

Feltaláló állatok

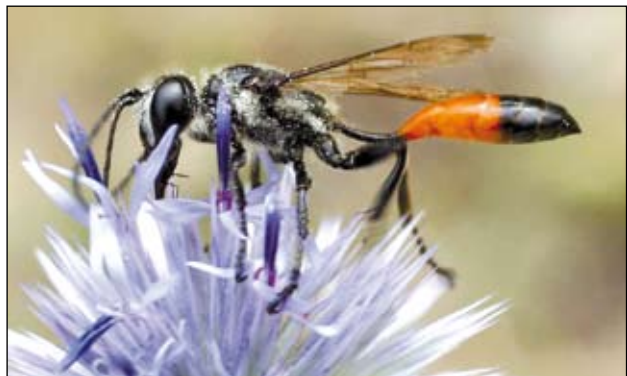
Az ollót nem az ember találta fel, hanem a **szabóméhek**. Ez a zümmögő népség orgona- vagy rózsalevével béleli a fészket. Amint a méh a kiszemelt bokorhoz ér, hirtelen meglovagolja valamely levél élet, és éles szájszerveivel pillanatok alatt szabályos karéjt kanyarít ki belőle. Utána a levéldarabkát lábai közé fogja, és zsákmányával nyílsebesen eltűnik fészke irányába.

A **homoki hernyóölő darázs** pedig a kalapács feltalálója. Ez a darázs járatokat ás a földbe, és abba egy-egy megbénított hernyót hurcol, majd belé rakja petéit. Hogy az ivadékok fejlőd-

dése közben semmi se zavarja, a darázs a járatot bekaparja, majd a földet alaposan ledöngöli. E célból kalapácsként egy kis követ használ, amelyet állkapcsai közé fog.

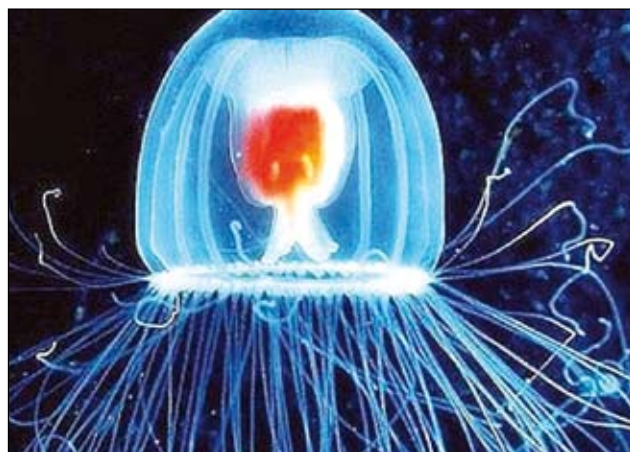
S ha már a szabókról van szó, említsük meg a varróút feltalálóját, a **varrómadarat** is. Ez az apró madárka széleinél fogva két nagy levelet fűz össze úgy, hogy a csőrrel fűrt lyukon fűszálát, növényi rostokat húz keresztül. Így a fán függő levélzacskó keletkezik, s ebben készíti el a madár, növényi szőrökből, gyapjuszálakból álló csinos fészket.

Válogatós medvefóka nőstények

A nőstény medvefókák szaporodási időszakban képesek hosszabb távokat megtenni, hogy megtalálják a tökéletes hímet. Egy csapat kutató az antarktiszi medvefókák – *Arctocephalus gazella* – kolóniáját vizsgálta a Dél-Georgia szigetén, amikor felfigyelt a különös viselkedésre. Kiderült, hogy a nőstények akár 35 métert is megtesznek, hogy megtalálják a megfelelő hímet. Bár ezen táv nem tűnik olyan hosszúnak, a kísérletben vizsgált kolónia nagysága pont ekkora volt. Egy nagyobb kolóniában a nőstények nyilván nagyobb távot tesznek meg – mondta Joseph Hoffman zoológus. Egészen mostanáig a kutatók azt feltételezték, hogy a medvefókák egy olyan szaporodási rendszerben jönnek össze a párjukkal, ahol a hímek versengenek egymással. Azonban itt, míg a hímek általában nyugodtan megvárják, hogy kiválasszák

Veszélyes állat-e a medúza?

A harang vagy gomba alakú, kocsonyás testű állat szinte minden tengerben honos. Testének 97 százaléka víz, ez segíti elő mozgását. A medúzák testét az élelemszerzésre és védekezésre egyaránt használatos csípős, mérgező anyagot termelő csalánsejtek borítják. Ezek érintésre kipattannak, és ezzel egy időben vágódnak ki és ejtenek apró sérüléseket azok a szigonyban végződő fonalkák, amelyek méregtartalmuk az áldozatba fecskendezik. A kellemetlen találkozás után a bőr rögtön megduzzad, kivörösödik, a méreg mennyiségétől függően jó darabig ég, viszket. A medúzák tehát korántsem veszélytelen állatok.

őket, a nőstények sokkal válogatósabbak, és felkészülnek az utazásra, hogy megtalálják az ideális, genetikailag megfelelő partnert utódaik nemzésére. A kísérlet eredményeiben nemcsak az a figyelemre méltó, hogy a medvefókáknál a nőstények a válogatósak, hanem egyben azt is sugallják, hogy a nőstény párvalasztási gyakorlata sokkal elterjedtebb lehet az állatvilágban, mint eddig hitték. A nőstények akár az egész kolónián átvándorolnak, hogy a következő generációnak a túlélés legjobb esélyeit biztosítsák. A kutatók úgy hiszik, hogy a nőstények úgy mérik fel a potenciális hímeiket, hogy felbecsülik azok fizikumát, viselkedését és szagát.

Az elásott pénz

Népmese

Vásárba indult három kereskedő. Rengeteg nagy erdőn kellett át-menniük, s amint mentek, mendegéltek, rájuk esteledett. Hiszen ha csak rájuk esteledett volna! Olyan sűrű, vastag sötétség ereszkedett le, hogy fejszét lehetett volna rája akasztani. Persze hogy nem látták egymást, s egyszerre csak azon vette észre magát az egyik kereskedő, hogy egymaga tapogatózik a vaksötéttségben, a másik kettő isten tudja, hová merre kalandozott el mellőle. Na, most mit csináljon szegény feje? Sok pénz volt nála, félt, hátha rablókka találkozik, s mind azon tűnődött, hová rejthetné el a pénzét.

Végre kivirradott, csakhamar ki is jutott az erdőből, s egy rétre ért, ott jól körülnézett, s mert hogy közel és távol embert, de még házat sem látott, nagy hirtelen gödröt ásott, s a pénzt abba rejtette. Hiszen igaz, hogy ő senkit sem látott, de azért ott volt ám a rét gazdája, egy nagy szénaboglya mögül leste, hogy mit csinál a kereskedő, s amint ez jó messzire távolodott a betemetett gödörtől, azonnal odament, s a pénzt kiásta.

Bezzeg, hogy mikor a kereskedő visszatért, hült helyét találta a pénznek. Hej, sírt-rítt a kereskedő: most már mit csináljon? „Lám, lám – kesergett magában –, senki lélek nem látta, mikor a pénzt elrejtettem, s mégis ellopták a pénzemet!”

Gondolt erre, gondolt arra, hogy s mint tudná visszaszerezni a pénzt, s végül abban állapodott meg, hogy elmegy a királyhoz, aki bölcs is, igazságos is volt, s elpanaszolja neki az ő nagy bűját-baját.

Meghallgatta a király a kereskedő panaszát, és aztán azt mondta neki:

– Először is tudakold meg, fiam, hogy kié a rét, ahol a pénzedet elrejtetted; aztán menj hozzá, s monddad neki: „Kedves atyámfia, én igen sok pénzzel indultam útnak, s abbeli félelmemben, hogy elrabolják tőlem, egy részét elástam, de a pénz nagyobb része még nálam van. Most azon tűnődöm, hogy hová ássam el a nálam levő pénzt: a többi mellé-e vagy más helyre, vagy tán egy megbízható embernek adjam át?” Te csak tedd azt, amit a rét gazdája tanácsol.

A kereskedő megfogadta a király tanácsát, elment a rét gazdájához, és szóról szóra ismételte a király szavait.

– Igen egyszerű a dolog – mondotta a gazda. – Minek rejténéd két helyre a pénzedet? Legjobb, ha mind egy helyre rejtéd.

Persze a gazda azt hitte, hogy a kereskedőnek sejtelve sincs a lopásról, s úgy okoskodott, hogy majd ezt a pénz is kiássa. Míg a kereskedő pihent, azazhogy úgy tett, mintha pihent volna, tért-fordult a hamis gazda, a lopott pénzt visszatette a helyére, hogy a kereskedő észre ne vegye a lopást; aztán megvárta szép nyugodalmasan, míg a kereskedő eltávozik, ment egyenest a gödörhöz, hogy a rengeteg sok pénzt megkaparintsa.

Hej, uram teremtőm, hogy leesett az álla, s hogy lefitypent az orra gazduramnak, mikor egy nagy üres gödörnél egyebet nem látott!

Hát ez így éppen jó volt, ahogy volt.

Itt a vége, fuss el véle!

A címet Marko Čudić műfordítótól és egyetemi tanártól kölcsönöztem, akinek néhány éve megjelent, fordításról szóló könyve viseli ezt a címet. Mivel nemrégiben zajlott a Szenteleky-Leskovac műfordítótábor is, innen merítettem az ötletet, hogy egy eléggé elhanyagolt témát hozzak ezen a héten az Iránytű olvasóinak, mégpedig a fordítások kérdését.

„A műfordító alapjában véve egy irodalmi csaló és manipulátor” – így provokálja Marko Čudić az olvasóját, vagyis bennünket könyvében. Nem vagyunk kötelesek egyetérteni vele, de ezen mondata, mindenképpen megfontolásra érdemes.

Mivel manipulálhat egy fordító? Hogyan csálhat?

Áthangelódások

Manipulátori tevékenysége abból fakad, hogy egy fordító, mindig értelmezi is az adott szöveget, aztán saját magán átszűrve nyújtja át az olvasónak, munkájának eredményével pedig természetesen hatni akar, mint akármelyik másik művész.

Ideális esetben pedig a fordító választási szabadsága határozza meg, mit fordít egy nemzet irodalmából, vagy egy életmű egészéből. Ezzel pedig képes műveket kiemelni, felemelni, láthatóvá tenni. Csal is persze, mert toldoz és foldoz, itt elvesz, ott hozzátesz. Ez egy szükséges munka, hiszen egyetlen szöveget sem lehetséges egy az egyben átültetni egy másik nyelvre (Látod itt

ezt a szép metaforát? A fordítás mint kertészkedés...), hanem veszteségeket kell elkönyvelni, ha lehet, akkor ki is küszöbölni.

Ács Károly, aki szerbről, horvátból és egyéb délszláv nyelvekről fordított, a fordító munkáját ásáshoz, kutatáshoz, bányászathoz hasonlította. Egy dolog bizonyos, ha bányásznak, ha manipulálnak a fordítók, a munkájuk igen nehéz, de számunkra sok örömet okozhat.

Eheti szövegeink a fentiek jegyében fordításszövegek, amelyek néhol az eredetit is tartalmazták, hogy ott megfigyelhesd, miféle manipulációnak estél áldozatul olvasás közben.

Jó olvasást! Jó felfedezést!

Herédi Károly

Vasko Popa

A vers

Fölrezensz és körül nézel: minden itt van már, a fa, a kígyó, a kő, a nap. Semmi sem várt rád. Semmi sem hederít rád, nem kérdez téged, minden a helyén áll és megy a maga feje után.

És akkor, valami mélyebb daczból, vagy miből, nekilátsz te is, hogy sárból, álomból, pusztaleheletéből, akármiből teremts valamit, akármit, de a magad képére, a magad módján. Kibocsátod a világba, és retteg: nem tudod, lábára áll-e, megszól-e, megmarad-e.

S ha igen, márpedig ritkán van úgy, ez a te valamid, ez a te teremtményed nekivág a saját lábán a nagyvilágnak, a maga feje után. Hát most mondd: szereted-e?

(Ács Károly fordítása)

Vasko Popa

Pesma

Osvaneš i pogledaš: sve je već tu, i drvo i zmija i kamen i sunce. Ništa na tebe nije čekalo. Ništa se na tebe ne osvrće, ništa tebe ne pita, sve to stoji i ide po svome.

I onda, iz nekog dubljeg inata, iz čega li, kreneš i ti da od blata, od sna, od golog daha od čega god stigneš nešto, nešto svoje, onako po svome da stvoriš. Pustiš to u svet i strepiš: ne znaš hoće li prohodati, progovoriti, hoće li opstati.

I bude li tako, a tako biva retko, ubrzo to tvoje, od tebe stvoreno, stane po belom svetu da hoda, i ono po svome.

Pa da li to onda voliš?

Grigor Vitez

Orvosi parancs

Gyermeke kék szemű, tehát legjobb, ha holnap kilencig nyomja az ágyat. Nem szabad fölkelnie, s cigánykereket sem hányhat. Ebédre csupán két szelet húst ehetsz,

s tányérnyit kásából, paprikásból.

Nem szabad innia se vizet,

se teát, se szörpöt –

üres pohárból.

Csokoládét sem ehetsz, csak annyit,

amennyit az anyja nyom kezébe.

És nem mehet iskolába,

míg véget nem ér a hunok vándorlása,

s nem csökken a számtan okozta láza.

(Fehér Ferenc fordítása)

Dragutin Tadijanović

Azt álmodom, hogy ott megyek az oldaladon

...de ahányszor a távolban megpillantalak,

Átvágok az utca túlsó oldalára,

Ahol nem fogsz észrevenni

A sok járókelő között.

Sarkok mögé surranok,

Vastag fák mögé

Bújok előled.

Éjjel azt álmodom, hogy megyek az oldaladon.

(Fehér Ferenc fordítása)

Dragutin Tadijanović

Sanjam kako idem pored tebe

...ali kad te u daljini ugledam,

Prelazim na drugu stranu, protivnu,

Gdje me nećeš opaziti

Izmed prolaznika mnogih.

Pred tobom se sakrivam

Za uglove ulične

Ili za široka stabla.

U noći, sanjam kako idem pored tebe.

Jure Kaštelan

Van-e föld?

Van-e föld, szebb, mint egy kócos

kisgyerek-álom?

Van-e út a felhők fölött,

kék égi tájon?

Van-e dal, van-e álom,

amihez a szív láza nem kell?

Van-e föld, ahol szabadságról

nem álmodik az ember?

(Fehér Ferenc fordítása)

Slavco Almajan

A doboz

Egy üres dobozt szorongattam kezemben

Azt hitte volna az ember nincs benne semmi

Mondtam is az embereknek nincs benne semmi

Szeretem a formáját az ürességét

Kell lennie benne valaminek mondták

az emberek

Kitépték a dobozt a kezemből

Kinyitották

A doboz valóban üres volt

Pedig én azt hittem van benne valami

(Ács Károly fordítása)

Milivoj Slaviček

A folyó és én ellenségek vagyunk

A folyó és én ellenségek vagyunk

Ő folyik ahogy folyik én meg nem akarok úgy folyni

Ez a lényeg. A leglényegesebb

Én ehetetlen vagyok. Nem vagyok hal

És a folyó szeretne (ha bírna) megfullasztani

ezért nem szeretem a folyót

habár látom valamennyi rejtett erős értelmét

mi egészen halk igazi ellenségek vagyunk

mert ő folyik ahogy folyik

én meg nem akarok csak úgy folyni én csak azért élek

hogy ne folyjak úgy mint a folyó

(Ács Károly fordítása)

Sok minden történik velünk, számtalan kellemes és kellemetlen élményben van részünk: agyunk, idegrendszerünk, minden érzékszervünk szakadatlanul dolgozik, elfáradunk, szükségünk van pihenésre. Az alvás a szervezet pihenő állapota, amelytől felfrissülünk. Éjszaka kétféle alvási szakasz váltogatja egymást. Az egyik az álomtalan alvás. Ilyenkor izmaink teljesen lazák, mélyen alszunk. A másik az álmodó alvás: izmaink megfeszülnek, szemgolyóink a lehunyt szemhéj alatt ide-oda jár. Álmunkban – tudatunk ellenőrzése nélkül – emlékképeink szokatlan kapcsolata jöhet létre. Így lehet, hogy álmunkban repülünk, különféle lényekkel találkozunk...

Nem új keletű álmaink iránti érdeklődésünk. Már időszámításunk előtt a harmadik évezredben feljegyeztették a mezopotámiai uralkodók titokzatos álmaikat és útmutatást kerestek bennük életük kihívásai kapcsán. Az egyiptomiak álmoskönyveket is készítettek, melyekben több száz gyakori álmot és feltételezett jelentésüket gyűjtötték össze.

Miért álmodunk?

Sigmund Freud 1900-ban jelentette meg *Álmfejtés* című könyvét, amelyben a pszichoanalízis atyja megpróbálta bemutatni,

hogy álmaink értelmezhetőek. Úgy vélte, álmainkban tudattalan lelki tartalmaink fejeződnek ki.

A sebtapasz története

Mindannyian ismerjük a mifelénk csak „hazaplaszt” néven ismert sebtapaszt, amit kisebb sérülések, vágások után a sebre ragasztunk. Nagyon hasznos apróság ez, elsősegélynek kitűnően megfelel, és nem ártana, ha néhány darab az iskolatáskában is helyet kapna. De honnan ered a sebtapasz? A 20. század elején történt, hogy egy gyógyászati eszközöket (gézt és hasonlókat) gyártó üzemben dolgozott egy házaspár. A feleség szorgalmas, ám sajnos meglehetősen ügyetlen volt, ezért gyakran megszurta, megvágta kezét munka közben. Egy nap aztán a férjnek mentőötlete támadt. Fogott egy tekercs ragasztható tapaszt, darabokra vagdosta és minden darab közepére egy kis gézpárnácskát helyezett. Így az asszonynak mindig kéznél volt a sebtapasz. A gyár vezetői gyorsan rájöttek, hogy ez az egyszerű találmány hasznot hozhat. Piacra dobták a terméket, és nem csalódtak: fogyott, mint a cukor. Mégis eltelt néhány év, mire 1924-ben beindult a különböző nagyságú sebtapaszt készítő gép.

Tudtad-e?

Érdekességek innen-onnan

- Születésedkor egy röpké pillanatra te voltál a Föld legfiatalabb embere.
- Az orrod folyamatosan a látómeződben van, de az agyad ignorálja a jelenlétét.
- Egy átlagos telefon felületén több baktérium van, mint egy budiülőkén.
- Egy csepp olaj 25 liter vizet képes beszennyezni.
- Az összes YouTube-videó megtekintése 1000 évet igényelne (jelenleg).
- Ha valaki sírva fakad, és az első könnycsepp a jobb szeméből gördül le, akkor az az öröm könnye, míg a bal szemből a fájdalom csalsa ki.
- A túlzott barnulás olyan roncsolásokat okoz a véredényekben, melyek 4–15 hónap alatt jönnek rendbe.
- A szakemberek szerint nagyon nehéz olyasvalakinek hazudni, akit igazán vonzónak találunk.
- Az emberek 99 százaléka kitörli és újírja a belépési jelszót, ha elrontja az egyik karaktert.
- Az átlagos vásárló 15 percet tölt el egy nagyobb boltban, mielőtt vásárolna valamit.
- Egy alligátor egész élete alatt akár 3000 fogat is képes növeszteni (természetesen nem egyszerre).

Varus, add vissza a légióimat!

Suetonius (Szvetoniusz) római történetíró szerint ezt kiáltotta Augustusz császár a Teutoburgi-erdőben elszenvedett vereség hírére. Időszámításunk kilencedik évének szeptemberében a mai Osnabrück melletti Teutoburgi-erdőben az ott élő germán törzsek elsöpörték az akkori világ legnagyobb hadseregének három légióját. Hadtörténeti szempontból ezt a csatát részletesen tanulmányozzák a katonai akadémiákon, mivel még ma is sok tanulsággal szolgál a majdani hadvezetőknek.

Előzmények

Mielőtt rátérnénk az esemény tárgyalására, el kell mondanunk az előzményeket. Kezdjük Rómával, amely társadalmi fejlődését állandó hódító háborúra, területfoglalásra és a meghódított területek módszeres kirablására alapozta. Ehhez azonban egy hivatásos, gondosan megszervezett, jól felszerelt és kiképzett hadsereg volt szüksége. Ennek a létrehozása és kiépítése szinte a városállam megalapítása pillanatában megkezdődött, és fejlesztése folyamatos volt. (Egészen addig, amíg a birodalom össze nem omlott a keletről jött pusztai nomádok csapásai alatt.) A római hadsereg elsősorban a gyalogságra épült, amelynek alapegysége a legio (légió) volt. Egy légió hozzávetőleg háromezer emberből állt. Ezt harminc centuriára, azaz századra, háromszáz dekuriára, azaz szakaszra osztottak fel. A dekuria ereje abban rejlett, hogy szinte családias hangulat uralkodott benne, hiszen nem magukért, hanem a mellettük levő társukért harcoltak.

Bárki, akinek római polgárjoga és szabad ember volt, jelentkezhetett katonai szolgálatra, amely 6 vagy 16 évre szólt, de hosszabb időre is lehetett szerződést kötni. A lovasság, a parittások, az íjások külön kohorsókba (kohorszokba) voltak szervezve, és nem voltak kötelezően római polgárok. Ezekről az egységekről keveset tudunk, a meghódított tartományok (provinciák) lakóiból tevődtek össze. Tekintettel arra, hogy még a mai viszonylatban is elképesztően nagy területet hódítottak meg és tartottak a római légiók, a skót Caledoniától a Rajna–Duna vonaláig terjedő kontinensnyi területet kellett felügyelniük. A békés időszakokban a légiók a hatalmas ország biztonságát szavatoló erődtítményeket, katonai támaszpontokat, utakat, hidakat és középületeket építettek, közben állandóan gyakorlatoztak, hogy bármikor és bárhol bevetethők legyenek a birodalom területén. A kiszolgált katonákat, a veteránokat valamelyik tartomány területén, egy-egy katonai központ közelében telepítették le.

Ezzel szemben a római légiókkal harcban álló népek többnyire törzsi seregei sem felszereléssel, sem kidolgozott taktikával nem rendelkeztek. Gyakorlatilag minden harcos saját

magáért, nemzetségének dicsőségéért harcolt, ami jelentősen megnehezítette a vezéreik dolgát. Ha egy római légió fel tudta venni a begyakorolt harci alakzatot, verhetetlen volt. Egészen más volt a helyzet, ha egy szervezett állammal álltak szemben, mint amilyen Karthágó vagy a Partus birodalom volt, hiszen ezeknek szervezett hadseregük volt. Ilyenkor Róma kitartása, számbeli fölénye és gazdagsága tudta győzelemre vinni a csapatokat.

A vérengző hadvezér végnapja

Akkor hogyan történhetett meg, hogy a Heruszk germán törzs harcosai három teljesen felszerelt és kiképzett légiót az utolsó emberig lemészároljanak? Maga a történet elég bonyolult, és számos tényező járult hozzá, hogy az események így alakuljanak.

Amikor a római csapatok átléptek a Rajnán, és behatoltak Germánia erdős, mocsaras területére, törzsekbe szervezett, kis településeken élő nagyszámú, de szétszóró lakosságot találtak, így Oktavianus Augustus császár könnyen megalakíthatta Germánia tartományt. Ennek az élére hűséges tábornokát, Publius Quinticius Varust állította, aki nagy harci tapasztalattal rendelkezett, és kegyetlen mészáros hírében állt. Amikor a rómaiak elfoglalták Germániát, az ottani törzsfőnökök fiait túszként Rómába vitték és ott hűséges római polgárt neveltek belőlük. Ezek a családjukból kiszakított gyerekek egyike volt Armenius, aki kimagasló katonai pályát futott be, és elnyerte az equitus, azaz a lovas címet. Ez az ember Varus alatt szolgált és bizalmasának számított, de sosem felejtette el kicsoda és honnan származik. Germániába érve felvette a kapcsolatot az ottani vezérekkel, akik épp egy felkelést szerveztek, és rávette őket, hogy az ő terve szerint járjanak el.

Varus megbízott Armeniusban, és amikor hírt kapott a lázadásról, útnak indult seregeivel, hogy szokása szerint példásan megbüntesse a

rendetlenkedő barbárokat. Ez volt az első hiba. Ugyanis nyár vége volt, ilyenkor már igen hűvösök az éjszakák és a hajnalok, megkezdődnek az esőzések, amelyek megnehezítik a páncélban, nehéz pajzzsal és menetfelszereléssel megpakolt katonák haladását. Egy római katona menetfelszerelése nagyjából 50 kilót nyomott, és napi 20-30 kilométert kellett megtennie.

Bár többen is figyelmeztették Varust, ő mégis rászánta magát a hadjárat megkezdésére. A germánok azonban nem vették fel a nyílt harcot, hanem északra vonulva maguk után csalogatták a rómaiakat. Amikor a légiók beértek a mocsaras, sűrű Teutoburgi-erdőbe, a menetszlop elnyúlt, majd szétszakadt, mert a túlterhelt emberek nem bírták az iramot. Közben eleredt az eső, és nagy vihar kerekedett. A légiókban többnyire itáliai emberek szolgáltak,

akik féltek a mennydörgéstől, mert az istenek haragját látták benne. Sok egység megállt, és megpróbált védett helyet keresni. Ekkor adta meg Armenius a jelet a germán harcosoknak, akik titokban követték, és már be is kerítették a több kilométeresre elnyúlt, szétszakadozott menetszlopot. A rómaiaknak semmi esélye sem volt, az átázott felszerelésben képtelenek voltak mozogni, és nem tudták felvenni a begyakorolt alakzatokat. A páncél, amely más-különbén védelmet nyújtott, most teher lett, és három légió vesztét okozta. Még az íjait sem tudták használni, mert az esőben az íj megszerkeszkedett, és a fegyver elvesztette erejét.

A képzett római katonák azonban keményen küzdöttek, így a csata – vagy inkább a mészárlás – két napig tartott. Végül Varus a kardjába dőlt, az életben maradt legionáriusokat pedig a Heruszkok vallási szertartások közepette feláldozták isteneiknek. Ezek után a rómaiak sosem próbálták leigázni Germániát. A tanulság: minél fejlettebb egy hadsereg, és minél jobban hisz legyőzhetetlenségében, annál sebezhetőbb idegen területen.

Az ősze hangolódva

A járványügyi helyzet az ismert zenészekre is hatással van, egyeseknek emiatt késik a lemezük, másoknak sikerült kiadniuk. Az alábbiakban kiemelünk néhány zenei előadót, akiknek az albuma nemrég jelent meg.

Alicia Keys: Alicia

Alicia Keys az egyik legismertebb amerikai R&B énekes, eddigi pályája során számos díjat kapott. A zenét már gyerekkora óta szereti, főleg a régi jazz előadók tettek rá nagy hatást. Később zongorázott és komolyzenét is tanult, a régi nagy zeneszerzőket is megszerette. Tizenkét éves korában kezdett zenét írni, tizenöt évesen szerződött is, de a debütáló lemezét csak húszévesen adta ki, miután egy másik kiadóhoz szerződött. Így az első albuma, az *A Songs in a Minor* 2001-ben jelent meg. Ezen található *Fallin* című dal, amely még mindig az egyik legismertebb szerzeménye. Alicia Keys világhírnévre tett szert, és azóta is rendszeresen jelentet meg lemezeket. A legújabb albumát nemrég adták ki Alicia címen. A lemeznek valójában korábban kellett volna megjelennie, de sajnos, ezúttal is közrejátszott a járványhelyzet. Márciusban tervezték kiadni, amikor a koronavírus elkezdett terjedni. A lemezen tizenöt dal található, és ezeken több közreműködővel is dolgozott. Az *Underdog* című dal egyik társszerzője például Ed Sheeran a *Show Me Love* című dal közreműködője Miguel, a *So Done* zeneszáma pedig Khalid, aki szintén társszerzőként jelenik meg.

Marilyn Manson: We Are Chaos

Ha azt mondjuk, Brian Hugh Warner, bizonyára nem sokaknak ugrik be, kiről is van szó. A sokkal hangzatosabb Marilyn Manson névvel már más a helyzet. A mai napig ő számít a világ egyik legexcentrikusabb előadójának, nevét az ún. sokk rockkal hozzák össze, ez korábban például Alice Cooperre volt ez jellemző. Marilyn Manson a megjelenéskor eléggé felkavarta a zenei vizet. Az első lemeze 1994-ben jelent meg, a későbbiekben azonban kiderült, hogy egy szorgalmas előadóról

Getty Images

van szó, aki nem ül sokáig a babérjain. A nemrég megjelent *We Are Chaos*, a tizenegyedik lemeze, amely tíz dalt tartalmaz. Sokan úgy vélik, hogy az énekes mostanában sokkal személyesebb dalokat ír, mint korábban. Marilyn Manson egyébként jó barátja Johnny Deppnek, aki meg is jelenik néhány korábbi videóklipjében.

Hurts: Faith

www.nme.com

A Hurts manchesteri szintipop duót Theo Hutchcraft és Adam Anderson alkotja. Állítólag egy éjjeli klubban ismerkedtek meg és hosszan elbeszélgettek. Miután kiderült, hogy a zenei ízlésük nagyon hasonló, elhatározták, hogy közösen zenélnek, és megalapították a Dagers együttest. A Dagers rövid életű volt, a zenekar feloszlott, a duó pedig immár Hurts néven 2009-ben kezdte meg ténylegesen a tevékenységét. Az első albumuk a következő évben jelent meg *Happiness* címmel. Az egyszavas lemezcíme után is megmaradtak, habár ezek már nem voltak annyira vidámak. A második albumuk az *Exile* lett, ezt követte a *Surrender*, majd a *Desire*. A legújabb lemezük a *Faith* címet kapta, szeptember elején jelent meg és tizenegy dalt tartalmaz.

Összeállította: L. M.

Visszatérnek Croodék

A Croodék című animációs filmet 2013-ban mutatták be és a kedvelői azóta is várják a folytatást. Hét év után végre érkezik a második rész. A Croodék: Egy új kor premierje vélhetően november végén lesz, a mozikban pedig minden bizonnyal decemberben lehet majd megtekinteni. A története szerint sokak kedvenc őskori családja korábban már bizonyította, hogy képes helytállni az élet változásaival szemben, ám ezúttal még nagyobb kihívások várnak rájuk. Persze az üzenet most is örök érvényű: a családnál egyszerűen nincs fontosabb a világon. A karakterek hangját továbbra is hírességek kölcsönzik, egyebek közt Nicolas Cage, Emma Stone, Ryan Reynolds és Peter Dinklage.

Véget ér a Supergirl

Úgy tudni, hogy a napokban elkezdődtek a Supergirl sorozat hatodik évadának forgatásai Vancouverben, a premier pedig 2021-ben esedékes. A rajongók már nagyon várják a folytatást, főleg azért is, mert a járványhelyzet rövidre zárta az ötödik évadot, az eredetileg húsz feletti epizód számára tervezett szezont a tizenkilencedik résszel kellett befejezni. Azonban a Luthor család és Supergirl története a hatodik évaddal nemcsak folytatódik, hanem le is zárul. A Melissa Benoist által megformált Kara Danvers, azaz Supergirl helyét Tyler Hoechlin és Elizabeth Tulloch, azaz Superman és Lois Lane veszik át a Superman & Lois sorozattal. A Supergirl szériát 2015-ben kezdték el sugározni.

Mi vagyunk a medvék

– Van egy város valahol az erdő közepén, ahol a tél hosszú, az emberek pedig kemények, mint a jég. Nincs sem turizmus, sem ipar, sem munka, de a remény még pislákol. Van ugyanis valami, ami mindenkit érdekel. Amihez kivétel nélkül mindenki ért. Ez pedig a hoki. Aki azt hiszi, hogy az csak egy játék, nagyon téved. A hoki itt maga a remény. Ebben a szezonban mindenki a Björnstad Hockey junior csapatába veti minden bizodalmát. Egy maroknyi tizenévesbe, akikre hatalmas felelősség nehezedik, mert esélyesek arra, hogy visszahozzák a játék és a város dicsőségét. Fiúk és lányok, apák és anyák története ez. Egy csapat története, amely mindennél fontosabb. A férfiasság és a csoportszellemé. A tehetségé. Családoké. És egy büntetné, amely olyan hullámokat gerjeszt, akár a vízbe dobott kő. Mennyire fontos a győzelem? Mit érünk a csapatunk nélkül? Mit bír ki egy barátság? Hogyan védhetjük meg a gyerekeinket? – olvasható Fredrick Backman Mi vagyunk a medvék című könyvének ajánlójában. A könyv alapján egy svéd sorozat is készült, amelyet hamarosan kezdenek sugározni.

Pinocchio a mozikban

Nemrég a palicsi filmfesztiválon is vetítették a Pinocchio című olasz filmet. A látványos alkotás a régi mesét eleveníti fel, amely során ugyebár Pinocchio kalandjait kísérhetjük végig. Ezzel a filmmel kapcsolatban számos érdekességre lehet felfigyelni. A rendezője Matteo Garrone arról ismert a filmes körökben, hogy nehéz témájú alkotásokat készít, ezért mindenki azzal volt, hogy a Pinocchiohoz is ironikusan áll hozzá, kiforgatja azt, ehhez képest pedig valóban a mesebeli Pinocchióról készített egy mesés filmet. Az alkotásban Geppetto mestert Roberto Benigni alakítja, akit egyebek közt Az élet szép című filmben is játszott, amellyel Oscar-díjat nyert. Roberto Benigni 2002-ben már rendezett egy Pinocchio-filmet és a címszerepet is ő játszotta, ezzel viszont Arany Málna díjat kapott. Roberto Benigni tehát visszatért, és ezúttal nem fogott mellé, mert az új Pinocchiót máris jelentős díjakban részesítették. Roberto Benigni azon ritka színészek közé tartozik, akik Oscar-díjat és Arany Málna díjat is kaptak.

Jelige: Help
Kedves Bizi!

A nyáron, szerelmes lettem egy fiúba. A gond az, hogy ő évek óta a barátnőmben szerelmes, annak ellenére, hogy a barátnőm nem ad neki semmi esélyt sem, mindig amikor közeledett hozzá, kerek perec elutasította. A fiúnak már megpróbáltam elmondani, hogy tetszik, de mintha nem értette volna, hogy mit is akarok vele közölni. Mit tegyek, hogy érdekessé váljak számára és felfigyeljen rám? És nem mint egy barátnőre, aminek ő tart, hanem mint egy lányra, akinek ő tetszik. A másik gondom az, hogyha nem jön össze vele a dolog, el kellene felejtennem, de egy társasághoz tartozunk már évek óta. Az igazság az, hogy már megpróbáltam elfelejteni, más fiú után érdeklődni, de nem sikerült. Mindig, amikor találkozunk, beszélgetünk, felébred bennem a remény, hogy hátha most sikerül. A barátaim azt mondják, hogy hagyjam az egészet. De mit tegyek, nekem még mindig nagyon tetszik. Kérlek, segíts!

Válasz:

Amint már te is megtapasztaltad, az érzelmeknek nem lehet parancsolni, és azt sem, hogy a szerelem, különösen a viszonzatlan, fájdalmas is lehet. Ezt a szimpátiát is biztosan megélte, hiszen az ő szerelme sem lel viszonzásra. Sok mindent megpróbáltál már, de semmi sem járt sikerrel. Most már csak egy dolog maradt, az, hogy elforduljál ettől a fiútól, és magad körül jól szétnézve, meglásd azt a szempárt, aki téged követ, akire a te megpillantásodra fölragyog, és akit – mert el voltál foglaltva a fiúval – nem láttad meg. Bármennyire is nehéz, a fiúban a barátot lásd, a többit meg tedd fére a szívedben. Hogy könnyebben menjen az „elfordulás”, legyél aktív, foglald le magad sok-sok más hasznos dologgal, mint amilyenek a torna, szabadidődben a kerékpározás, rollerezés, az iskolában szakkörök, énekar, hogy az olvasásról, tanulásról ne is beszéljünk. Keress olyan tevékenységeket, amelyek nincsenek az adott fiúhoz kötve, amikor kevesebbet találkoztok, és lassan, de biztosan, nyitottabb leszel a többi fiú iránt is. Ha pedig a túlszorduló érzelmeiddel nem tudsz mit kezdeni, írd bele őket a naplódba, amit rendszeresen, napról napra is vezethetsz. Amint papírra, kívülre kerül, amit érzel, könnyebb lesz minden.

Jelige: Mini Tini
Kedves Bizalmas sorok!

Én egy nyolcadikos lány vagyok, és nem érzem magam jól az osztálytársnőim között, mert nekik már van fiújuk, nekem viszont még nincs. Szerinted normális az, hogy valaki 14 éves korában még nem járt senkivel? Mit tegyek? Segíts!

Válasz:

Az az igazság, hogy akárhogy nézed is a dolgot, vannak olyan tinilányok és tinifiúk, akik ebben a korban még nem járnak senkivel sem. Sőt, vannak olyanok, akiket még nem is érdeklődnek a másik nem és a szerelem iránt. Hidd el, nagyon is normális, hogy valaki, aki még nem érett, és nem érez vonzalmat, szimpátiát valaki iránt, nem jár minden áron valakivel, csak azért, hogy ne maradjon le a többiektől. Sokkal idősebb korban is megcsik a lányokkal (és a fiúkkal is), hogy még nem járnak senkivel sem, és teljesen rendben van velük minden. Valójában az az igazi, ha szerelemből, vagy nagy vonzalomból kezdünk el járni valakivel, hogy jobban megismerjük és megtapasztaljuk, hogy egymáshoz valóak vagyunk-e. Ha nincs legalább erősebb vonzalom, vagy éppen szerelem, akkor nem kellene járni senkivel sem. Nem szabad belemenni olyan dologba csak azért, hogy ne maradjál le a többiektől. A másik ok, amiért nem szabad belemenni érzelem nélküli kapcsolatba, az te önmagad vagy, mert becsapod magadat, megjárásod magad, nem azt a tapasztalatot, érzelmeket szerzed és kapod meg, ami jó tesz az önbizalomnak és az érzelmi és pszichoszexuális fejlődésnek. A másik oldalon becsapod a másik felet is, a fiút, mert nem őszinte érzelmeiddel vagy iránta. Különösen akkor nem jó dolog ez a becsapás, ha a fiú mélyebb érzelmeidet táplál irántad.

Egyszóval, akkor a legszebb és legboldogítóbb, ha akkor járunk valakivel és azzal, akibe szerelmesek vagyunk. Legyél magaddal türelmes.

Jelige: Big Boy
Helló Bizi!

Én egy hatodikos fiú vagyok. A gondom az, hogy nem tudok dönteni, mert nem egy, hanem 2 lányba vagyok szerelmes! Az egyik lány az osztálytársnőm, a másikkal meg a néptáncon ismerkedtem meg. Segíts! Melyiket válasszam? Mind a kettőt szeretem!

Válasz:

Ne izgulj, mert serdülőkorban nem egyszer megtörtént már, hogy egyszerre több szimpátia is a játékban van. A legjobb lenne, ha megjelenne egy harmadik lány, akiben benne lennének mind a két lány jó tulajdonságai, amiért mindkettőbe szerelmes lettél. Mivel ilyen lány pillanatnyilag nincsen, két lehetőség van. Az egyik az, hogy nem teszel semmit sem, és hagyod, hogy mindkettőbe szerelmes legyél, teret adsz a múló időnek, hogy az tisztázza az érzéseidet. A másik lehetőség pedig, hogy eldöntöd, melyik tetszik mégis jobban a kettő közül. Persze ne feledkezz meg a lányok érzéseiről sem. Nehogy a végén az derüljön ki, hogy a szerelem csak a te részedről létezik. Azt a lányt válaszd, aki jelét adja annak, hogy te is tetszel neki. Ha egyik sem válaszol a jeleidre és érzéseidre, ne búsulj sokáig, mert nagyon gyorsan eljön az az idő, amikor csak egyetlen egy lány fogja megdobogtatni a szívedet.

Jelige: Lilian
Kedves Bizi!

Én egy nagyon boldogtalan hetedikes lány vagyok. Az én gondom a fiúkkal kapcsolatos. A fejfájást és a boldogtalanságot a két évvel idősebb fiútestvérem okozza. Szégyellek az utcára kimenni, mert állandóan bánt a barátai előtt, megaláz, sérteget, bolondot csinál belőlem. A múltkor nem hagytam annyiban, és a többiek előtt nekimentem, csúnyán összeveszttem vele. Megmondtam neki, hogy most már szálljon le rólam, hagyjon békén, mert tőle már normálisan élni sem lehet. Úgy bedühödött, hogy nagyot lökött rajtam. El is estem. Nem megyek ki a házból, csak amikor suliba megyek, csak azért mert félek, mit fog csinálni, ha házon kívül összefutunk. A szüleimnek nem merek szólni, mert ők mindig az ő pártján vannak. Kérlek, adj tanácsot, mit tegyek, mert már arra is gondoltam, hogy elköltözők otthonról.

Válasz:

Nagyon nehéz helyzetben vagy! Bonyolult a helyzeted akkor is, ha tudjuk, hogy testvérek között gyakoriak a „testvéri” veszekedések, hogy a testvérféltékenység lépten-nyomon előbújik, már egészen korántól kezdve, már a kistestvér születésekor. Sajnos, nem múlik el az évekkel, és ha még összekeveredik a fiú önbizonyítással, ilyen és hasonló helyzeteket szül, mint a te esetekben. Valójában a te eseted nyugodtan családi erőszakként is kezelhető, mert a megalázás, a lelki terror is erőszak. A testvéredtől semmiképp sem szabad félned, vagy legalábbis ne mutasd ki, és ne büntesd magadat azzal, hogy ki sem lépsz a házból. Nagy a valószínűsége, hogy valamilyen önértékelési problémája van a tesódnak, és a figyelmet, a társak elismerését nem a legjobb módon próbálja kivívni. Nem szabad az egészből kihagynod a szüleidet sem. Feltétlenül beszélj velük a testvéred viselkedéséről, bármennyire is úgy érzed, hogy az ő pártját fogják. Kérd meg őket, hogy védjenek meg tőle. Ha kell, üljön össze a családi kupaktanács, ahol mindenki elmondhatja, hogyan látja és éli meg a problematikus helyzetet, és ahol közösen beszélitek meg, hogy a továbbiakban kinek mi a dolga, mihez kell, hogy tartsátok magatokat, milyen viselkedést várnak el a család tagjaitól. Öltözz föl, húzzál tornacipőt és sétára föl a barátnőddel, osztálytársakkal. Biztos, hogy jobban fogod érezni magadat, mint a szobádban bezárkózva.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Barátnőteszt

Hiába vagytok sokat együtt, ez még nem jelenti azt, hogy jól ismered a legjobbnak vélt barátnődet. Egyedül válaszolj a kérdésekre, de az értékelésnél szükség lesz a barátnőd segítségére is: közösen pontozzatok! Minden helyes válasz 5 pontot ér.

- Örülne, ha a születésnapjára egy tengerimalaccal ajándékoznád meg? pont
- Mi a legtitkosabb álma? pont
- Hazavinné-e a kóbor kiscicát az utcáról? pont
- Melyik a kedvenc tévésorozata? pont
- Melyik a kedvenc színe? pont
- Melyik a kedvenc együttese? pont
- Mi volt a kedvenc kabalája, ami nélkül el sem tudott aludni? pont
- Kinek a fényképét hordja magánál? pont
- Mi a hobbija? pont
- Fél a sötétben? pont
- Kapott már szerelmes levelet? pont
- Tudná folytatni a következő idézetet? „Laci te, hallod-e? Jer ide, jer, ha mondom, rontom bontom...” pont

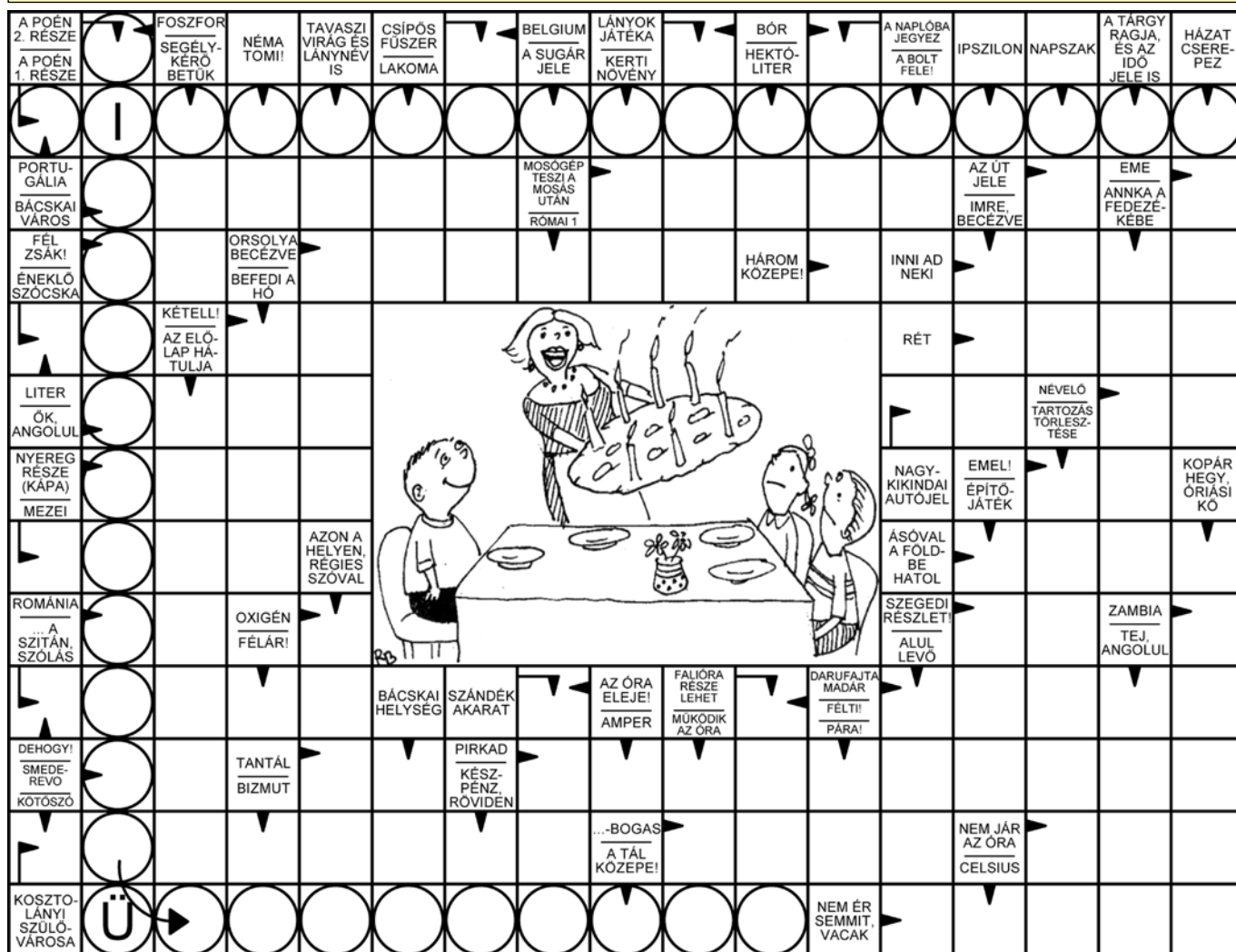
- Szívesen venne részt egy játékos vetélkedőn a tévében? .. pont
- Tudod-e, melyik tulajdonságodat tartja a legértékesebbnek?..... pont
- Melyik könyvet olvasta utoljára?..... pont

Értékelés:

0–15 pont: A barátságról való elképzelésed kissé hiányos. Ha igazán szeretnéd, hogy barátnőd legyenek, akkor cselekedned kell! Itt az ideje, hogy jobban megismerd azt, akit barátnődnek választasz! Beszélgessek sokat, figyelj oda rá, hallgasd meg a kívánságait, vágyait, segíts a gondjaiban, s ne csak a saját problémáiddal legyél elfoglalva! Figyelmességgel, segítőkészséggel megőrizheted a barátokat.

20–50 pont: Azt nem mondom, hogy a barátnőd nem fontos számodra, hiszen nem rossz az eredményed, de van még teendőd. Az igazi barátság mély, őszinte, bizalmi, tartós kapcsolat. Vita, egyet nem értés előfordulhat, de mindent meg lehet beszélni, ha kellő türelemmel és odafigyeléssel fordulsz a barátnődhöz. A sértődés, a hisztizés nem segít.

55–75 pont: Gratulálók! Igazán jól ismered a barátnődet. Ha ő is megoldja a tesztet, és hasonlóan jó eredményt ér el, valószínűleg hosszú életű lesz a barátságotok. Szívből kívánom, hogy mindig legyen mellet-

Újítsd fel a szobád!

Kicsit unod már a szobád? Szeretnéd néhány aprósággal feldobni? Lássuk, melyek azok a hasznos kiegészítők, melyekkel biztos sikered lehet!

Faliújság

Ez a kis apróság nemcsak azért hasznos, mert az összes fontos dolgot fel tudod tüntetni rajta. Kedvenc fotóidnak, kedves emlékeidnek, órarendednek, naptáradnak is helyet szoríthatsz rajta. Ráadásul kedved szerint változtathatod, a szobád aktuális hangulatához igazíthatod az összeállítást.

Irattartók

Mindenkinek vannak papírjai, újságjai, melyeket irattartó nélkül csak rumlisan tud elhelyezni. Ahelyett azonban, hogy beszereznél néhány mappát, és elrejténéd őket a fiókod mélyére, tedd őket jól látható helyre. Így mindig kéznél lesz, amire éppen szükséged van, ráadásul az irattartók nagyon jól mutatnak egymás mellett. Itt is ügyelj a színek kombinációjára.

Tárolódoboz

Sok az apró kutyud, amiktől nem akarsz megválni, de szeretnéd őket praktikusán és mutatósan elhelyezni? Akkor a tárolódobozokat neked találták ki. Szerezz be olyat, amely átlátszó, de színes a teteje! Így nemcsak azt fogod látni, hogy mit raktál bele, hanem a színét még a szobádhoz is igazíthatod.

Poszterek helyett képek

A poszterek korszaka már lejárt, itt az ideje, hogy te is képekkel dobd fel a szobád. Persze nem kell megválnod kedvenceidtól (pl. a Jó Pajtás hátoldalán lévő poszterektől), de a falra ragasztós módszer helyett inkább foglald egy szép keretbe rajongásod tárgyát, és úgy tedd ki a falra.

Szélcsengő

Számtalan formában beszerezheted, a klasszikus bambusztól, a porcelán változaton át egészen a színes delfinekig. Biztosan találsz olyant, amely illik a szobádhoz. Akaszd az ajtód vagy az ablakod fölé! Dísznak sem utolsó, de amikor a huzat meglebbenti, igazán kellemes hangja van. Ne feledd, nem kell telepako-

nod a szobád minden aprósággal, ami éppen megtetszik. Ez a zsúfoltság érzetét kelti, ráadásul nagyon nehéz rendet tartani olyan helyen, ahol minden négyzetcentiméteren egy kutyü várja azt, hogy leporold. A kevesebb bizony több, különösen akkor, ha arra is ügyelsz, hogy kiegészítőid egymással harmonizáljanak.

Oreós muffin

Amire szükség lesz:

25 dkg liszt; 1 csomag sütőpor; 0,5 kk. szóda bikarbóna; 1 tojás; 13 dkg cukor; 1 csomag vaníliás cukor; 0,8 dl olaj; 2,5 dl kefir (lehet helyette használni tejfölt, joghurtot és tejet is, de akkor az állag miatt nem ugyanezek a mennyiségek kellenek, úgyhogy ha nem vagy gyakorlott szakács, akkor egyelőre maradj ennél, aztán próbálkozhatsz)
+ **tetszés szerint** csoki, Oreo keksz, kakaópor, fahéj és ami csak eszedbe jut.

Így készül:

Az összeállítás nagyon egyszerű és gyors. Minden hozzávalót beleteszünk egy tálba, majd szépen összedolgozzuk. Ha jól kikevertük, már be is kapcsolhatjuk a sütőt 180°-ra. Elővesszük a kis muffinformánkat, teszünk bele muffinpapírt (persze akinek menő szilikonos van, annak nem kell), és mehet bele egy kis tészta, majd egy keksz, aztán lezárjuk még egy adag tésztával. Ha ez kész, mehetnek is a sütőbe kb. 20-25 percre.

Összeveszünk?

A lélekbúvárok szerint vannak jó és rossz veszekedések. A jó veszekedés oka egy konkrét sérelem, célja pedig a konfliktus megoldása. A rossz veszekedés azonban csak látszólag szól egy konkrét sérelemről. A veszekedőt nem a probléma idegesíti, hanem a partner. Célja nem a probléma megoldása, hanem a másik ember megalázása. Ha a veszekedés célja csak egy helyzet, nem pedig egy ember elutasítása, akkor biztosra vehető, hogy kibékülnek. Veszekedés általában két ok miatt jöhet létre: ha két vagy több embernek más az érdeke, vagy ha mást tekint értéknek. A veszekedéshez mindig két ember kell, és személyiségüktől függ, milyen „fegyveremet” választanak a pengeváltáshoz. A veszekedés mindig stresszel jár. Az agyat előnti az adrenalin, ezért a veszekedő pár nem tudja kontroll alatt tartani a viselkedését, azt, amit kimond és azt, ahogyan.

Unicikli

Hívják még egykerekűnek vagy monociklinek is. A lényeg: ülsz egy keréken, pedálozol és haladsz. Nálunk egyelőre még körülményes beszerezni, ugyanakkor Magyarország számos biciklikereskedésében megveheted.

Nehéz vele haladni?

Aki tud, annak nem, aki nem tud, annak igen. Gyakorlás kérdése.

Megtanulható?

Természetesen. Lépésről lépésre, sok türelemmel, gyakorlással. Nem megy egyik pillanatról a másikra.

Bárki megtanulhatja?

Elméletileg bárki. Azt szokták mondani, hogy aki tud biciklizni, az uniciklizni is meg tud tanulni, csak kicsit tovább tart. A tanulás életkorhoz sincs nagyon kötve. Ismertek olyan egyének, akik nyugdíjazásuk után kezdtek uniciklivel szórakozni, és láttak már hatéves kis srácot is tekerni.

Kell hozzá egyensúlyozni?

Igen, kell. De még mielőtt ez elvénne a kedvedet, kell egyensúlyozni a biciklizéshez, járáshoz, álláshoz és üléshez is.

Mindegy, melyik irányba tekorsz?

Lehet vele hátrafelé is menni, de alapjában véve egy uniciklinek is van eleje és hátulja.

Ezt a modern változatot is szívesen kipróbálnád?

A múzsák és a múzeum

A múzeumok tudományos, művészeti vagy kulturális szempontból értékes tárgyakat őriznek és állítanak ki. A múzeum nevet a 18–19. században több irodalmi társaság is felvette, de folyóiratok vagy gyűjteményes kötetek is kapták ezt a címet. A múzeum kifejezés a görög muszei (azaz múzsa) szóból ered. A görögök a költészetet a múzsák ajándékának tekintették, de a kultúra minden területének megvolt a maga „felelőse”. Kleió a történetírás, Melpomené a tragédia, Thália a vígjáték, Euterpé a zene, Terpsikhoré a tánc, Erató a szerelmi költészet, Kalliópé az eposz, Uránia a tudomány, de főleg a csillagászat, végül Polüümnia a himnusz, költészet istennője volt. Általában gyönyörű, természetközeli helyeken laktak, források és folyók mellett. Az ókori szerzők műveik elején rendszerint a múzsákhoz fordultak, ez a megszólítás máig az eposzok egyik fontos eleme maradt. A görögök elképzelhetetlennek tartották, hogy egy alkotás létrehozásánál ne bábáskodtak volna a múzsák. Éppen ezért a költőket, akiket a múzsák bizalmukba fogadtak különös tisztelettel öveztek. A múzsák Zeusz, a főisten, és Mnemoszüné, az emlékezet istennőjének lányai voltak, az Olümposz tövében születtek. I. e. 308-ban Alexandriában Muszeionnak, vagyis a múzsák otthonának keresztelték az egyik hatalmas könyv- és régiséggyműteményt. Azóta a világ szinte minden nyelvén meghonosodott a múzeum szó a hasonló jellegű kollekciók megnevezésére.

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Szerencsés csillag alatt született

Az emberiség legősibb babonái közé tartozik, hogy a csillagok az emberi sors irányítói. Ennek a hiedelemnek a gyökerei visszanyúlnak abba a korba, amikor még a primitív vallások az égitesteket, többek között a csillagokat is istenekként tisztelték. Úgy vélték, hogy az üdvözült, tehát a jó, és az elkárhozott, azaz a rossz lelkeknek egy-egy csillag felel meg az égen. Mivel a primitív felfogás szerint a halottak lelke irányítani tudja az élő emberek sorsát, úgy képzeltek, hogy aki olyan csillag alatt született, amelynek üdvözült lélek felel meg, az egész életében boldog lesz, akinek a csillagzatához azonban elkárhozott lélek tartozik, vagyis aki rossz csillag alatt született, az semmi jóra nem számíthat, arra csupán megpróbáltatás vár. Ez a szólás tehát babonás felfogásra vonatkozik.

A kerékpározás mint sport, több formában is ismert. A legismertebb a Tour de France, de kevesen gondolunk arra, hogy állandó testmozgásként kipróbáljuk. Pedig rengeteg lehetőséget rejt.

Ami kell hozzá, az egy jó (vagy legalábbis a legtöbb hétköznapi célra használható) kerékpár. Egy rendes sportbicikli ára nagyon drága lehet, ezért nem érdemes rögtön beruházni. De kezdenek az az eszköz is jó lesz, amivel iskolába szoktunk járni.

A kerékpározás elsősorban a comb- és farizmokat dolgoztatja meg. Ideális testmozgás olyanoknak, akik nem szeretnek futni, vagy nem tehetik meg a rossz térdük vagy bokájuk miatt. Különböző pozícióváltásokkal áthelyezhetjük a testünk központját oda, ahová az izommunka összpontosul, ezzel akár hasra, vádlira vagy hátra is edzhetünk.

Ha már a napi 2-3 kilométer tekerést képesek vagyunk 6-7 kilométerre cserélni, érdemes új útvonalakat tervezni. A helyszín lehet bárhol, a lényeg, hogy egyhuzamban, viszonylag zavartalanul tudjuk folytatni a testmozgást. Ezért érdemes egy szomszéd faluba vagy városba áttekerni, esetleg a saját településünket kívülről teljes ívben megkerülni, teherbírás szerint akár többször is. Ez segít abban, hogy ne unjunk meg.

A biciklizés nagy előnye, hogy csapatban is űzhető. Elhívhatod a barátaidat, hogy tartsanak veled, akár minden hétfőn. Kirándulással is egybeköthetitek. Természetesen nem elég pár-szor megejteni, a többi sporthoz hasonlóan a kerékpározás sem hoz eredményt, ha nincs meg a rendszeresség. Viszont, ha rendszeresen űzzük, nemcsak a combokat, feneket és csípőt formálja,

Biciklire fel!

hanem javítja a tartást és megfelelő kondíciót biztosít. A szórakoztatósága és az egészségünkre gyakorolt hatása miatt is érdemes kipróbálni.

Az első versenyek

A Nemzetközi Kerékpáros Szövetség 1893-ban alakult meg, majd 1900 áprilisában újjáala-

kult Union Cycliste Internationale (UCI) néven. Az amatőr és a professzionalista sport elkülönítése érdekében a szövetség szétvált (FIAC / FICP).

Az első kerékpáros pályaversenyre 1868-ban került sor. Napjaink leghíresebb – és legrangosabb – országúti kerékpáros versenyét, a Tour de France-t 1903-ban rendezték meg először.

A Nemzetközi Kerékpáros Szövetség évente rendez valamennyi szakágban világ- és Európa bajnokságokat. Az első pályakerékpár világ bajnokságot 1893-ban rendezték meg Chicagóban, az első országúti világ bajnokságot pedig 1921-ben Koppenhágában. Az 1972-ben megrendezett müncheni olimpián a kerékpáros versenyeket már világbajnokságnak is tekintették.

Új irányzatok

A kerékpár műszaki fejlődésével a sportág újabb szakágai alakultak ki. Az egyre könnyebb és jobban felszerelt speciális szerkezetek lehetővé tették, hogy nehezebb terepen is versenyezzenek vele a sportolók. Így alakulhatott ki a hegyikerékpár, melynek főbb ágai az olimpiai cross, a maraton cross, a downhill (gyorsasági), a four cross és a trial (akadályverseny).

Street Flyer

„A Street Flyer-rel repülhet az ember a föld felett anélkül, hogy felszállna róla.” Lehet, hogy ez egy kis magyarázatra szorul. A **Street Flyer** egy olyan rekreációs sporteszköz, mely egy-egy magában az úszás, a sárkányrepülés és a kerékpározás érzéseit. Feltalálója dr. Carsten Mehning mérnök a Colorado egyetemről. A gép szénszálas anyagból van, az utasa pedig egy trapézzal van bekötve a szerkezet alá. Irányítósa a bicikliéhez hasonló.

Tudtad-e?

A kerékpározás kezdetei a távoli múltba mutatnak. Kínai források szerint már kétezer évvel korábban használtak olyan szerkezeteket, amelyek a kerékpár ősére, a „futógépre” emlékeztettek. Hérodotosz is említést tett munkáiban olyan kétkerekű masinákról, amelyeket az arabok használtak a levelek szállítására. Ezt az állítást erősíti meg Plutarkhosz, aki szerint a korabeli küldöncök jártak hasonló járművekkel a hadműveletek idején.

Az aradi vértanúk

Október 6-a az aradi vértanúk kivégzésének emléknapja

Az 1848-as magyar szabadságharc leverése után 1849 szeptemberének végén összeült a haditörvényszék. A tizenhárom tábornokot felség-sértés címén halálra ítélték. Az ítéletet kimondták, de teltek-múltak a napok, és a végrehajtásról nem esett szó. A családtagok már abban bíztak, hogy Ferenc József kegyelmet ad az elítélteknek. Október 6-án azonban Aradon mégis kivégezték a magyar honvédsereg 12 tábornokát és egy ezredesét, akik a bukást követően kerültek osztrák fogságba. Így a nemzet vértanúja lett: Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knézych Károly, Lahner György, Lázár Vilmos, Leiningen Westerburg Károly, Nagysándor József, Pöltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác és Vécsey Károly.

Kik voltak ők?

Aulich Lajos (1792–1849) császári tiszt volt, a Sándor-gyalogezred alezredese, 1848-ban honvédezzredes, 1849-től tábornok. Görgey híve volt, 1849. július 14-étől augusztus 11-éig ő volt az ország utolsó hadügyminisztere.

Damjanich János (1804–1849) szerb határőr-családból származott, a magyar nemzeti törekvések és a radikális polgári reformok híve volt. 1848 nyarán csatlakozott a magyar honvédséghez. A délvidéki sikeres harcok elismeréseként tábornokká nevezték ki. Csapataival nagy sikereket ért el a tavaszi hadjáraton, győzelmeihez nagyban hozzájárult katonai tudása és személyes bátorsága is. Világos után ő is letette a fegyvert a cári csapatok előtt.

Dessewffy Arisztid (1802–1849) középbir-tokos nemes volt, 1839-ig a császári hadseregben szolgált. 1848-ban belépett a Sáros vármegyei nemzetőrségbe, hamarosan alezredes, majd ezredes lett. 1849-ben tábornoki kinevezést kapott. A temesvári csata után hadosztályát török földre akarta átvetetni, de Karánsebesnél Liechtenstein osztrák altábornagy rábeszélésére letette a fegyvert. A rászabott ítélet eredetileg kötél általi halál volt, amelyet kegyelem útján főlövésre változtattak.

Kiss Ernő (1799–1849) császári tiszt, a Hannoveri huszárezred ezredese volt. 1848 nyarán felajánlotta szolgálatát a magyar kormánynak. 1848. október 12-én tábornokká és a bányászati sereg főparancsnokává nevezték ki. 1848. december 22-én altábornaggyá, 1849. január 9-én országos főhadiparancsnokká léptetik elő.

Knézych Károly (1808–1849) tiszt volt a császári seregben, 1848-ban századosként részt vett a délvidéki harcokban. 1849 márciusától a főszereplő a tavaszi hadjáraton dandárparancsnok ezredesi rangot kapott. A perendi csata után Görgey leváltatta, ekkor Kossuth a felső-tiszai tartalék hadtest parancsnokává nevezte ki.

Lahner György (1795–1849) császári tiszt, majd 1848-ban a 3. honvédszászlóalj parancsnoka volt. 1848 októberében ezredes, hadfelszerelési és fegyverkezési felügyelő lett. 1849 januárjától a nagyváradi fegyvergyár vezetője,

a szabadságharc hadiparancsnok irányítója volt. 1849. február 6-án tábornokká nevezték ki.

Lázár Vilmos (1815–1849) császári tiszt, 1848-ban százados, 1849 februárjától őrnagy, majd ezredesi rangban dandárparancsnok volt az északi hadseregnél. Betegsége miatt csak 1849 nyaráról vett részt a harcokban. Karánsebesnél tette le a fegyvert. A börtönben írott visszaemlékezései 1883-ban jelentek meg.

Leiningen-Westerburg Károly (1819–1849) a magyar szabadságharc német származású honvédtábornoka előbb császári tiszt volt, majd az 1848-as harcok idején Damjanich parancsnok-sága alatt szolgált. Kiváló katona volt, minden csatában kitűnt személyes bátorságával. Németül írt naplóját és leveleit később kiadták.

Nagysándor József (1804–1849) 1823-tól a császári hadseregben szolgált, 1844-ben huszárkapitányként vonult nyugalomba. 1848-ban a magyar kormány szolgálatába állt, őrnaggyá nevezték ki a Pest vármegyei lovas nemzetőrséghez. Kitűnt a szolnoki, a tápióbszei, az isaszegi és a váci csatákban. Ezután tábornokká léptették elő. Nagyváradon csatlakozott Görgey-hez, augusztus 9-én Aradra ment, és serege maradványaival Schlikkel készült megütközni, de Görgey ebben megakadályozta. Ezután követte a fővezért Világosra, bár nem tartozott Görgey hívei közé.

Pöltenberg Ernő (1813–1849) császári tiszt, majd kapitány volt a Sándor-husároknál. 1848

nyarán ezredével együtt Magyarországra helyezték, ahol a magyar szabadságharc ügyének híve lett. Kitüntette magát a kápolnai csatában. 1849 áprilisában ezredes lett, június 2-án pedig tábornok. Görgey bizalmasaként ő közvetítette a cári hadsereggel folytatott tárgyalásokat a fegyverletételről. Ennek megtörténte után az osztrákok elfogták, és 12 társával Aradon kivégezték.

Október 6-án nem csak Aradon voltak kivégzések. Ezen a napon Pesten kivégezték gróf Batthyány Lajos első magyar miniszterelnököt. Halála után fennmaradt egy Ferenc József-re mondott családi átok, amely úgy hangzik, mint egy bibliai prófécia: „Az ég és pokol pusztítsa el boldogságát! Minden nemzetsége vesszen ki a föld színéről! Őt magát azokban verje meg az Isten, akik legközelebb állnak szívéhez! Az élete csak rombolás legyen, s a gyermekei nyomorultul pusztuljanak el!”

Schweidel József (1796–1849) császári tiszt volt a Sándor-husároknál. Ezredét a forradalom kitörése után Bécsből hazavezette. 1848 októberében tábornok lett, Buda visszafoglalása után Pest hadiparancsnoka volt. A forradalom bukása után letartóztatták, és bitó általi halálra ítélték, de végül felesége könyörgésére az ítéletet golyó általi halálra változtatták.

Török Ignác (1795–1849) az 1848–49-es szabadságharc alatt Komárom erődítési munkáit irányította, s 1849 márciusáig ő volt a vár parancsnoka. Júniusban Budán, majd júliusban Szegeden erődítéseken dolgozott. 1849-ben nevezték ki tábornokká.

Vécsey Károly (1807–1849) Császári tisztként őrnagyi rangot ért el. 1848 nyarán a magyar kormánynak ajánlotta fel szolgálatát. 1848 decemberétől tábornok, 1849-ben váradi várparancsnok lett. A világosi fegyverletétel idején Temesvárt ostromolta, majd augusztus 21-én ő is letette a fegyvert a cári csapatok előtt.

Ma már azt is tudjuk, hogy az aradi vértanúk nem 13-an, hanem 16-an voltak. 1849. augusztus 22-én Ormay Auffmanberg Norbert ezredet felakasztották. Kazinczy Lajos ezredet október 5-én lőtték föbe, és 1850. február 19-én kivégezték Ludwig Hank bécsi hírlapíró. Azt is tudjuk, hogy 1848–49 forradalma és szabadságharca nélkül nincs 1867-ben kiegyezés. Kiegyezés nélkül pedig nincs később se társadalmi, se gazdasági fejlődés. Mindennek azonban nagy ára volt...

- Hogy ugat a fényképész kutyája?
- ???
- Vaku, vaku.

*

Három bagoly ül a fán. Megszólal az egyik:

- Kaptam egy órát.
- Az semmi - tromfol a másik - én kaptam egy tehenet.
- A francba is - mérgelődik a harmadik - én nem kaptam semmit.

Másnap ismét ott ül a három bagoly ugyanazon a fán. Megszólal az első:

- Ellopták az órát, nem tudom mi lesz.
- Nekem meg a tehenem, zabos vagyok.

Mire a harmadik:

- Már fél hat? Gyerünk fejni.

*

Melyik a legöregebb állat a világon?

- ???
- A pingvin, mert az még mindig fekete-fehér...

*

Miért nem lehet megfejni az egeret?

- ???
- Mert nem tudják aláakni a vödröt.

*

Egy motoros száguld az utcán, a szélvédőjére repül egy veréb. A veréb elájul, a jószívű motoros hazaviszi. Ad neki kenyeret, vizet. Amikor a veréb felébred, felkiált:

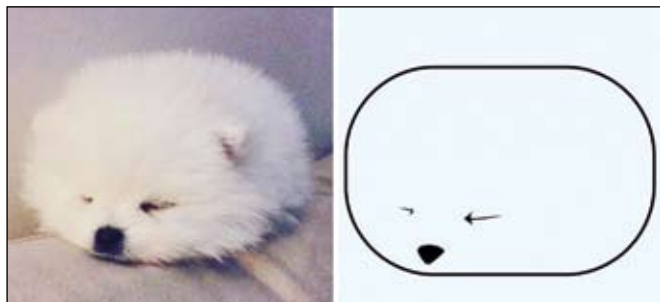
- Atya ég! Rácsok, kenyér, víz?! Csak nem meghalt a motoros?!

*

Hogy hívják a medve kölykét?

- Bocs.
- Semmi baj.

*

Csupa állati

- Hány éves ez a gyönyörű bika? - kérdezi a turista a farmertől.

- Kettő - felei a farmer.
- És honnan lehet megállapítani?
- A szarváról.
- Persze! Tényleg! 2 van neki!

*

Két víziló beszélget az állatkertben:

- Tegnap a gondozóm nagyon leszidott.
- Miért?
- Mert lenyeltem.

*

Két hal beszélget a tóban:

- Vigyázz. - mondja a nagyobbik - Az ott egy horog. Nehogy bekapd.

- Miért? - kérdezi a kis hal.

- Két okból. - válaszolja a nagy - Az egyik, hogy ha bekapod, akkor kihalásznak, megpuccolnak, megsütnek és megesznek.

- Nagyon köszönöm - hálálkodik a kis hal - megmentetted az életemet. És mi a másik ok?

- Az, hogy én akarlak megenni.

*

Két egérke beszélget:

- Olyan fáradtnak látszol - mondja az egyik - mi van veled?

- Hagyd el. Feleségül vettem egy zsiráf-lányt.

- És ettől vagy kimerült?

- Mert telhetetlen. Megcsókolom aztán alig érek a földre már megszólal: gyere szívelem. Puszt.

*

A gilisztafiú kérdi a gyászruhás és zokogó mamájától:

- Mama miért sírsz?
- Apád miatt.
- Miért hol van?
- Elment horgászni.

Két kutya meglátja a cukrászda előtt:

- Bejössz velem?
- De ki van írva, hogy kutyáknak tilos.
- Na és? Ki tudja, hogy mi olvasni is tudunk?

*

- Hogyan lehet a tehenet a lótól megkülönböztetni?

- ???
- Egymás mellé állítod őket, és amelyik a ló mellett áll, az a tehen.

*

Agresszív kismalac sétál az erdőben, találkozik Nyuszikával. Hozzávágja a palacsintáját, mire a Nyuszika:

- Ez szándékos volt?
- Nem! Lekváros!

*

- Mit mond a fogyókúrázó zebzanó?

- ???
- Vigyáznom kell a vonalaimra.

*

Új kenguru érkezik az állatkertbe, beteszik egy körbekerített karámba. Másnap reggel a gondozók odakint találják. Erre építenek egy új, 4 méter magas kerítést, ám másnap reggel megint sikerül kijutnia a kengurunak.

Erre építenek egy 10 méter magas kerítést. A helyzet másnap reggel is ugyanaz. Ekkor már 15 méterre emelik a kerítés magasságát.

A szomszéd ketrecben lakó teve megkérdi a kengurutól:

- Te, mit fogsz csinálni, ha 50 méter magasra emelik a kerítést? Akkor is ki tudsz majd jutni?

- Persze - válaszolja a kenguru, - de csak akkor, ha továbbra is elfelejtik bezárni a kaput...

Próbáld helyesen végigmondani!

Heves Ferenc: Bolondos dolog

Otthonom Kondoros, Porondon dolgozom: korongot dobok, s olykor dobolok. Csoportot toborzok, sokszor bolyongok. Most Dorogon volt dolgom, hol koros rokonom Zsoldos Kolos boltos kosztolt. Kosztom rossz volt, gyomrom korgott s korcs komondorom, Lompos, nyolc fontot fogyott. Kondoros lombos, Dorog dombos, homokos, kormos, homlokom poros, orrom ott folyton lobos volt. Otthon jobb! Ott bor csorog, Dorogon bor s korom gomolyog, gonosz rokonom folyton dohog. Komor sors!

Kínos helyesírási hibák

dicséret – hosszan szoktuk ejteni a dicséret i-jét, ezért gyakori, hogy a diákok (és a felnőttek) í-vel írják a dicséretet.

Duna-part – rémálmainkban se jöjjenek elő azok a röpdolgozatok, amelyekkel a földrajzi neveket kérték számon a tanárok. A leggyakoribb hiba talán a Dunapart és a Duna part – pedig ezt kötőjellel kell írni: Duna-part.

muszáj – még felnőtteknél is előfordul, hogy rosszul írják. A helyes alak: muszáj.

el akartam mondani – az egyik leggyakoribb hiba, hogy az igekötőt nem ahhoz az igéhez kapcsolják, amelyhez tartozik: az elakartam mondani helytelen, az el akartam mondani (elmondani az eredeti ige) helyes.

Mariann-nak – kifejezetten csúnya leírva, pedig ez a helyes alak.

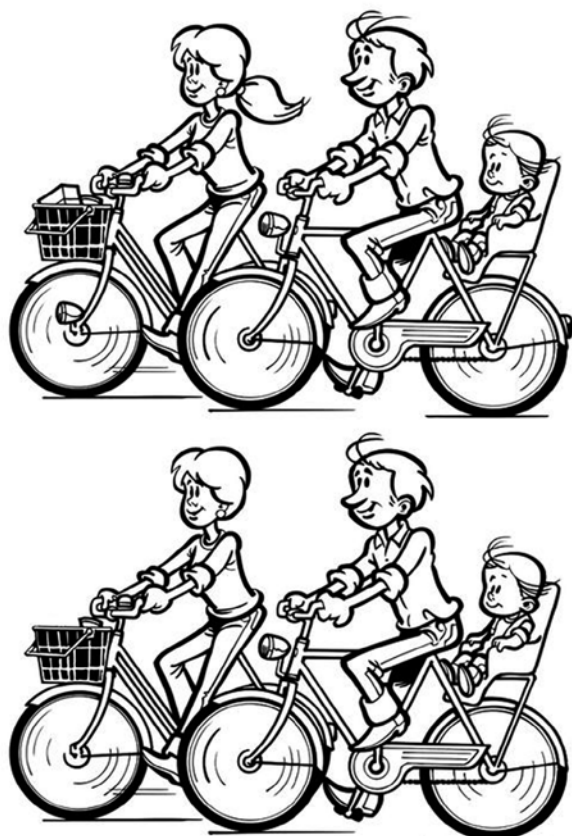
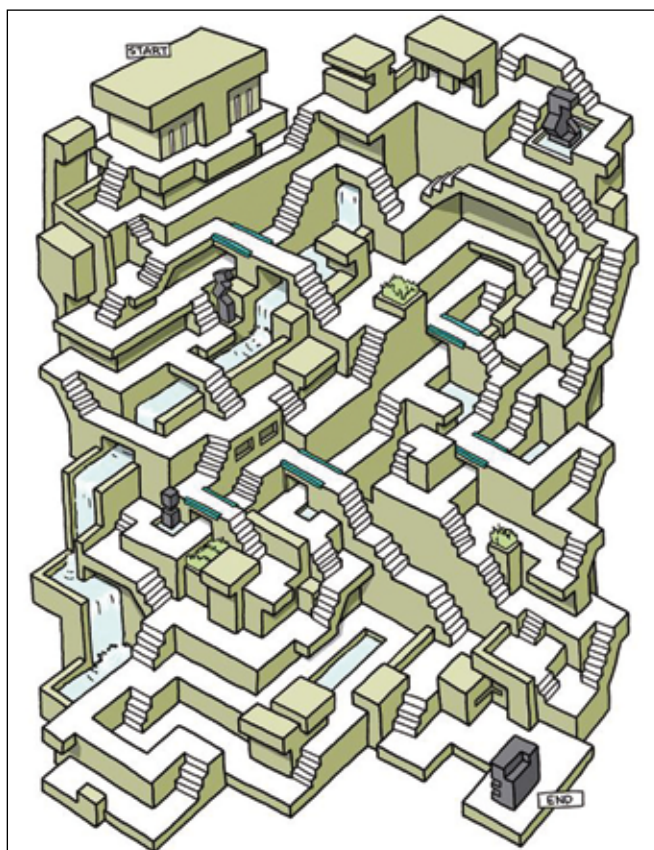
New York-i – Nem new yorki, és nem New yorki, hanem New York-i. Az ok: a többbelemű tulajdonnevek írásmódját akkor is megőrizzük, ha toldalék kerül a végére.

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Ráncba szed

A köznyelvben csak „megfegyvelmez, megrendszerbehoz” jelentésben él ez a szólás, némely nyelvújításban azonban „megver, megfenyít” értelemben is használják. A szólás eredetere ez a régi – a 19. század közepén feljegyzett – teljesebb alakja derít fényt: „Ráncba szedni a gatyát: szigorúan fogni valakit.” Abban az időben, amikor a cseléd- és pásztorféle ember még télen-nyáron gatyában járt, és nadrágot egyáltalán nem viselt, de még újabban is, ott, ahol a bő gatyá megmaradt a parasztemberek nyári viseletének, a kemény házi-vászonból készült lábravalónak egyenletes ráncokba szedése alapos hozzáértést, erőt és ügyességet kívánó foglalatosság. A gatyába ugyanis nem belevasalják a ráncokat, hanem pusztán kézi erővel úgy rögzítik a hajtásokat, hogy azok vasalás nélkül is éppúgy benne maradnak a fehérneműben egészen a következő mosásig, mintha valami modernebb eljárással tették volna „berakottá”. Néhol, például Bereg megyében még széles, lapos, tűszerű eszközt, ún. gatyaszedő fát is használnak a gatyá beráncolásához. Míg a két szárát egyenletes ráncokba hajtogatják, a kemény vásznat erős kézzel kell fogni, hogy vissza ne ugorjanak a hajtások. A gatyá ráncba szedésének ez az eljárása azért válthatott a féktelenkedő emberi indulatok megrendszerbehozásának a jelképévé, mert e művelet során is keményen kézben kell tartani az anyagot. A szólás nyelvújrási „megver” jelentése pedig nyilván arra vezethető vissza, hogy néhol székhez való csapdosással, veréssel puhítják a ráncos gatyát vagy pendelyt.

Labirintus

Hét különbség rejtőzik a képen!

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

**Kutass és nyerd! Melyik mitológiai alak a
termékenység istennője?**

A földön minden, aminek virága, termése, élete volt, neki köszönhet a létét. Kultusza szorosan összefonódott Zeusztól született lányának, Perszephonénak a történetével, sokszor együtt emlegetik őket. Történt ugyanis, hogy Hádésznek annyira megtetszett Perszephoné, hogy amikor a lány virágot szedett a mezőn, megnyílt alatta a föld, és Hádész magával ragadta őt az alvilágba. A termékenység istennője azonnal megindult a keresésére, éjt nappallá téve utazta be az akkor ismert világot, Perszephonéről azonban senki nem tudott. Amikor végül Hádész felfedte előtte az igazságot, az istennő olyan nagy haragra gerjedt, hogy távozott az Olümposzról, elhanyagolta a kötelességeit, így a föld meddő maradt, a földművelés szünetelt, egyetlen gyümölcs sem érett be, az emberek pedig rettenetesen szenvedtek ettől a helyzettől. Ekkor parancsolta meg Zeusz Hádésznek, hogy adja vissza Perszephonét. Végül egyezséget kötöttek: Perszephoné évente 8 hónapot az anyjával, 4-et a férjével töltött – abban a 4 hónapban nem termett semmi.

A helyes választ legkésőbb október 8-áig küldd el címünkre. Levélcímünk: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad.** A választ elküldheted a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A neved mellett írd meg az iskolád nevét, az osztályt és a lakcímedet!

Lexikon

Te is benne szeretnél lenni az újságban? Semmi akadálya: küldj magadról tudnivalókat Lexikonunkba! Küldj egy fotót magadról, és válaszolj az alábbi kérdésekre:

Nevem:
Becenévem:
Melyik suliba, osztályba járok?
Kedvenc tantárgyam:
Kedvenc tanárom:
Kedvenc könyvem:
Kedvenc együttesem:
Kedvenc énekesem:
Kedvenc zeneszámom:
Kedvenc filmem, sorozatom:

Melyik filmben játszanám a főszerepet?

Kedvenc insta-profilom:
Kedvenc influenzaszerem:
Kedvenc hangulatjelem:
Kedvenc számítógépes játékom:
Hobbim:
Kedvenc ételem, italom:
Kedvenc állatom:
Kedvenc oldalam a Jó Pajtásban:
Na és a szerelem?:

Vigyázz! (Szinte) az összes kérdésre kötelező a válasz ☺.
Persze, csakis rajtad múlik, mennyit engedsz felfedni magadról!

A Jó Pajtás megjelenését támogatja:

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar
gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: Ökrész Rozália ■ Főszerkesztő: Varjú Márta ■ Felelős szerkesztő: Török Erna ■ Grafikai szerkesztő: Buzás Mihály ■ Lektor: Halász Csilla
■ Állandó munkatársak: Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna, Tóth Tamara ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Csodás könyvjelzők

Vágd ki, ragaszd össze, és a mesebeli lények máris elfoglalhatják új helyüket a füzetben vagy a könyvben.

